

Světlik

svět libereckých knihoven

bách po odpadnutí vod první suchá země i na temeni Ještěda.
na, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
jí nazdarbůh. Být básníkem, to není jenom tak.
Oh, moje Mañon! Slunko bylo u samého západu a svatojánnští broučci vstávali.
to be done. Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas.
ler Fall ist.

Léto s knihovnou

„Z fondu knihovny odcizil neznámý lupič osm nežádanějších titulů. Zanechal za sebou stopy, se kterými si však policie neví rady...“ tolik úvodní legenda nové prázdninové šifrovací hry, kterou Vám nabízíme na letošní léto. Pokud rádi čtete a zároveň jste příznivci hádanek a luštění, je pro Vás naše soutěž to pravé.

Naším cílem je nabídnout Vám nenáročnou letní zábavu a Velká knihovní loupež je jenom jedna z aktivit, které na Vás v létě čekají. Milovníky turistiky a zároveň literatury zveme na komentovanou literární vycházku po stopách autorů spjatých s krajem sklářů a brusičů – zavítáme na Tanvaldsko. Vyjedeme autobusem od knihovny a společně si projdeme nenáročnou 6km trasu naplněnou krásnými výhledy a literaturou. Výlet pro Vás připravujeme v rámci projektu Křišťálové údolí. V rámci stejného projektu Vás v srpnu zveme na prohlídku výjimečné kolekce dvaceti sedmi dvojic pohárů na víno, které tvarem či barvou číše symbolizují jednotlivé země Evropské unie. Jedná se o unikátní dílo sklářů z Libereckého kraje.

Léto patří odpočinku a relaxaci. Na první pohled to může vypadat, že i knihovna bude odpočívat – přece jenom bude mít lehce omezený provoz a jeden týden bude úplně uzavřená. Opak je ale pravdou. V knihovně se bude uklízet, čistit, malovat, opravovat, pečovat o knihy a další dokumenty, připravovat program na podzim....

Také se těšíme, až budeme ve vrácených knihách opět nacházet zapomenuté pohlednice, vstupenky z navštívených hradů a zámků, sušené horské květiny, vizitky z plážových kaváren... Známký toho, že jste strávili krásné léto a jste připraveni po prázdninách opět vyrazit k nám do knihovny.

Milé čtenářky, milí čtenáři, přejeme Vám pohodové léto plné odpočinku, sluníčka, letních vůní a hezkého čtení.

Těšíme se na letní setkávání.

Dana Petrýdesová
ředitelka knihovny

**VELKÁ
KNIHOVNÍ
LOUPEŽ**

Pátrejte s námi po
odcizených knihách

**UŽIJTE SI
KRÁSNÉ
DETEKTIVNÍ
LÉTO
S KNIHOVNOU**

www.kvkli.cz

Obsah

KVK

Krajská vědecká knihovna v Liberci

SVĚT libereckých knihoven 2

Z knihovny 2

Krátce z knihovny 2

Ohlédnutí za rokem 2021 3

Komu, čemu máme věřit? Kurz mediální gramotnosti 7

Akce knihovny 12

18. ročník konference

Současnost literatury

pro děti a mládež 12

Oslavy vzniku

Rakouské knihovny v Liberci

před 30 lety 14

Festival dětského čtenářství 16

Až zaklapne víko –

jubilejní literární procházka,

tentokrát po Perštýně 17

Knihovna a připomínky konce

2. světové války v Evropě 20

Nová kniha Egona Wienera –

Níže podepsaní 21

Z regionu 22

Ocenění knihovníků

Libereckého kraje za rok 2021 22

Setkání Klubu dětských knihoven

Libereckého kraje 25

LAK

Liberecký autorský kruh

SVĚT dialogu 26

Rozhovor s Martinem Jemelkou 26

ze souSVĚTí 28

Obyčejné pottře romanopisců 28

SVĚTonázory 30

Anifilm 2022 30

Fotografie, které nezůstaly netečné 31

Třetí básnická sbírka Josefa Kučery 33

Stěblo trávy není méně než denní dílo hvězd... 34

Jablonečtí SVĚTáci 35

(Ne)naplněné sny Heinricha Schwana 35

oSVĚTa 37

O zápasení v divadelní improvizaci 37

SVĚT LitKlubu 39

Banda svérázných existencí 39

Nathaniel 41

SVĚT krásné literatury 42

Petra Kousková: Čarovná 42

SVĚTlonoši 44

Yelizaveta Romanovna, Kateřina Pallasová... 44

tvary SVĚTla 47

Blanka : Kirchner 47

Redakční rada:

Marek Sekyra, Blanka Konvalinková, Dana Petrádová, Marcela Freimuthová, Tāňa Kuželková,
Kateřina Šidlořová (KVK) / Štěpán Kučera, Julius Benko, Martin Trdla, Miroslav Stuchlý (LAK)

korektury: Eva Štařtná, Marek Sekyra / grafická úprava: Libor Schiffner

Vydává Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK) spolu s Libereckým autorským kruhem (LAK) jako účelový tisk.

Tiskárna IRBIS, www.vytiskneme.cz

Evid. č. MK ČR 14407 ISSN 1214 - 2751

Z knihovny

Krátce z knihovny

V Liberci jsme otevřeli OKnA

V minulém měsíci proběhla v naší knihovně akce, která pro veřejnost pravděpodobně není tak patrná, pro knihovnický svět je však velmi významná. Je to soutěžní přehlídka **O knihovnických aktivitách**, známá jako OKnA, která se koná pravidelně každý rok vždy v jiné hostující knihovně. Po dvou covidových letech se tato akce konečně opět uskutečnila, a to u nás v Liberci. Týmy knihovníků z dětských oddělení různých knihoven z celé ČR zde v soutěžním klání prezentovaly své programy pro dětské kolektivy, a to živě s předem pozvanými skupinami žáků. Téma letošního ročníku bylo zaměřeno environmentálně, soutěžící si tedy připravili programy pro děti z prvního stupně ZŠ na téma „Příroda potřebuje i Tebe“. Cílem této akce bylo především ocenit nejlepší programy pro děti a mládež a nabídnout inspiraci ostatním knihovnám. Letošní přehlídky se zúčastnili soutěžící z šesti knihoven a celkem více než 60 diváků, knihovníků z celé republiky. My máme velkou radost, že jsme mohli hostit tak významnou a oblíbenou událost a těší nás to o to více, že vítězem letošního ročníku se stala naše kolegyně z Knihovny pro děti a mládež, paní Helena Kovalová s progra-

mem *Ze starého nové*, jímž dokázala krásně propojit práci s knihou a také téma udržitelného rozvoje.

Letní otevírací doba

Vážení čtenáři, jak jste již zvyklí z uplynulých let, i letošní prázdniny budeme mít jeden celý týden zavřeno a v určitém období bude knihovna přístupná pouze v omezeném provozu. V době uzavření provádíme revizi našeho fondu a věnujeme se celkové údržbě budovy a naší zeleně. Pastujeme parkety, čistíme skleněnou fasádu, provádíme nutné opravy a servisní údržbu a další činnosti, které je velmi obtížné realizovat za běžného provozu. Děkujeme vám tímto za pochopení a prosíme, přijďte si včas vypůjčit knihy na léto, aby vám na dovolené nechyběla kvalitní duchovní potrava!

Marcela Freimuthová

Ohlédnutí za rokem 2021

V průběhu prvního čtvrtletí letošního roku jsme dokončili Zprávu o činnosti knihovny za rok 2021. I přes pokračující pandemii se nám podařilo realizovat mnoho zajímavých projektů a aktivit. V omezeném prostoru tohoto článku si dovolueme zmínit některé nejzajímavější. Plný text výroční zprávy je k dispozici na webu knihovny: <https://www.kvkli.cz/o-nas/o-knihovne/vyrocnizpravy>.

Výdejní okénko

Činnost a fungování knihovny byla hned v úvodu roku 2021 opět ovlivněna pandemií onemocnění covid-19. Po uzavření knihovny v lednu jsme okamžitě zareagovali a nabídli našim čtenářům již vyzkoušené objednávání a bezkontaktní výdej dokumentů. Jakmile to situace umožnila, přešli jsme na výdejní okénko. Zkušenosti loňského roku jsme zúročili a naše kulturní a vzdělávací akce naplánovali pro veřejnost rovnou online a doufali jsme, že se situace v průběhu roku změní a naši čtenáři a uživatelé nás opět navštíví osobně.

Výročí knihovny

V nové budově jsme již 20 let. 8. března 2001 ve 13.00 hodin se nová budova knihovny otevřela veřejnosti. Přípravovali jsme se na toto výročí, doufali, že je

oslavíme společně s našimi čtenáři. Bohužel epidemiologická situace nám to nedovolila. Vernisáž připravené výstavy, i výstavu samotnou, jsme zpřístupnili

veřejnosti online na našich sociálních sítích. Součástí oslav byl také koncert skupiny Nerez & Lucia, který se uskutečnil v říjnu 2021.

Akreditované vzdělávání pedagogů

Nabídka celoživotního vzdělávání dospělých patří k základním úkolům a činnostem knihovny, a proto se ji snažíme neustále rozšiřovat. Požádali jsme proto koncem roku 2020 MŠMT o akreditaci dvou vzdělávacích programů pro pedagogy. Žádanou akreditaci jsme získali a v loňském roce jsme uskutečnili dva kurzy.

Zelené pořady v knihovně

V roce 2021 byla hlavním komunikačním tématem všech českých knihoven **udržitelnost**. Vychází z Cílů udržitelného

rozvoje formulovaných Organizací spojených národů. Mnohé zahraniční knihovny i mezinárodní knihovnické iniciativy již vzaly tento koncept za svůj. V roce 2021 se promítl i v českém knihovnictví. A cestou realizace zelených pořadů se k němu připojila i liberecká knihovna.

Educa week

V říjnu 2021 se knihovna mohla po delší přestávce, způsobené pandemií, opět zapojit do veletrhu vzdělávání a pracovních příležitostí **EDUCA WEEK**, a stala se zároveň aktivním partnerem i v nově vzniklé sekci **EDUCA Kids**, zaměřené na edukativní nabídku pro děti.

Vzdělávání

Jednou z nejdůležitějších činností knihovny je rozvíjení její vzdělávací funkce – ať už formou neformálního vzdělávání, které je určené mateřským, základním a středním školám (jako doplnění školní výuky), profesním skupinám (pedagogové, knihovníci) nebo prostřednictvím nabídky vzdělávacích cyklů a jednorázových pořadů pro širokou veřejnost. Aktualizovaná nabídka vzdělávacích programů pro mateřské a základní školy se setkala s velkým zájmem. Škol-

kám i školám nabízíme základní bibliografické lekce, čtenářské dílny, tematické besedy, hudební workshopy a další typy programů. Nabídku využily nejen liberecké školy, ale i školy z okolních obcí. V Knihovně pro děti a mládež a na pobočkách proběhlo celkem 228 lekcí pro školní třídy o celkovém počtu 5 343 účastníků. Ve vzdělávání studentů středních a vysokých škol se zaměřujeme především na oblast informační a bibliografické gramotnosti i s přihlédnutím k online prostředí. Nabízeli jsme workshopy, přednášky a exkurze rozdělené do několika tematických bloků – literatura a čtenářství, dějiny, práce s informacemi a informačními zdroji. Nabídku jsme doplnili tradiční exkurzí po knihovně s názvem Seznámení s knihovnou a jejími službami. Velkou cílovou skupinou, které se ve své činnosti knihovna věnuje, jsou senioři, kteří mohli navštěvovat kurzy IT dovedností s názvem Nebojte se počítače a internetu nebo Virtuální univerzitu třetího věku. Kromě výše uvedeného v průběhu roku v knihovně proběhlo velké množství dalších různorodých vzdělávacích a kulturních akcí pro veřejnost, jako jsou přednášky, workshopy, semináře, výstavy... ale všechny bohužel zmínit nemůžeme.

Knihovnické a informační služby

Druhý rok pandemie koronaviru se nejvíce promítl do kvality poskytování výpůjčních služeb. V úvodu roku byla knihovna uzavřena. Mohli jsme nabízet pouze on-line služby, bezkontaktní výpůjčky nebo výdejní okénko. To se projevilo na poklesu výpůjček i návštěvnosti knihovny. V polovině dubna se knihovna

otevřela a čtenáři ji již mohli fyzicky navštívit. Režim fungování knihovny se v průběhu roku už neměnil. Statistické informace o vývoji počtu registrovaných čtenářů, výpůjček a dalších ukazatelů si můžete prohlédnout ve výroční zprávě. Nicméně uzavření knihovny ovlivnilo celoroční činnost knihovny, proto nelze rok 2021 z hlediska statistických ukazatelů objektivně hodnotit. I přesto nabízíme několik čísel:

Počet dokumentů v knihovním fondu	1 405 266
Nově zakoupené dokumenty	21 234
Počet registrovaných čtenářů / z toho děti do 15 let	14 128 / 2 737
Počet výpůjček všech typů dokumentů	419 006
Počet kulturních a vzdělávacích akcí	620

U většiny sledovaných ukazatelů došlo k poklesu v porovnání s rokem 2020. Velmi výrazně vzrostl zájem o půjčování elektronických knih, které řada čtenářů začala využívat během uzavírek.

Spolupráce se statutárním městem Liberec – pobočky a městská funkce

Na provoz městských poboček a městskou funkci knihovny dlouhodobě přispívá statutární město Liberec (SML). V roce 2021 přispělo město Liberec částkou 3 000 000 Kč, dotace na akvizici pro městskou funkci knihovny zůstala ve výši 700 000 Kč. Díky této podpoře jsme

mohli saturovat potřeby poboček nejen po stránce provozní, ale i v oblasti nákupu nových knih. V průběhu roku byla zahájena jednání mezi zástupci statutárního města Liberec a ředitelem Domu seniorů Františkov v Liberci o možné úpravě prostor a zřízení nové pobočky knihovny přímo v budově. K delší dobu plánované rekonstrukci pobočky v Rochlici bohužel v roce 2021 nedošlo. Úprava prostor byla odsunuta na následující rok.

Velmi děkujeme zástupcům SML za vstřícný postoj a snahu podpořit činnost knihovny. Svými aktivitami pobočky obohacují kulturní a vzdělávací program knihovny nejen pro školy, ale i pro veřejnost.

Nákup dokumentů

V roce 2021 bylo na nákup a zprostředkování (e-výpůjčky, databáze) informačních zdrojů pro hlavní budovu a všechny pobočky vynaloženo 3 593 442 Kč, z toho 683 010 Kč činilo předplatné on-line databází a e-výpůjčky. Tato částka je bohužel nižší, než předchozí rok. Kromě knih, časopisů a denního tisku jsme nakupovali také další typy dokumentů – audioknihy, hudbu, filmy, noty a společenské hry. K doplnění knihovního fondu nám pomohla i Nadace Preciosa, která poskytla 20 000 Kč na nákup odborné české i zahraniční literatury z předem vytipovaných oborů (sklářství, bižuterie, textilní průmysl, design, nanotechnologie).

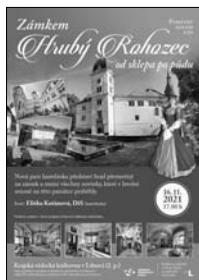
Kulturní a vzdělávací akce pro veřejnost

Rok 2021 byl stejně jako předchozí poznamenán nepříznivou epidemiologickou

situací, což se významně projevilo v počtu realizovaných kulturních a vzdělávacích pořadů, které mohla knihovna svým uživatelům nabídnout. Ze stejného důvodu byla odvolána i společenská akce Ples v knihovně. Ze statistických přehledů vyplývá, že prezenčně proběhlo 45 kulturních, 88 vzdělávacích akcí a 12 výstav s účastí 5 011 osob. Online pořadů se vysílalo 58 a zhlédlo je 24 931 diváků. Z pravidelně probíhajících přednáškových cyklů se uskutečnily hudební pořady uváděné pod názvem **Letem světem populární hudby** s PaedDr. Janem Prchalem. Se svými posluchači se setkal u pořadů Před půl stoletím... hudba roku 1971, Co dal a vzal rok 2019? a Songwriters – písničkáři. Pod hlavičkou **Hudebních večerů**, kterými provází Vladimír Hrdina, mohli posluchači slyšet úryvky slavných skladatelů ve dvou dílech pořadu Vážná hudba a jazz a Vánoční večer. Cyklus **Památky kolem nás** knihovna nabízí a připravuje ve spolupráci s Národním památkovým ústavem. Ústy odborníků byly představeny

věnovaly také architektuře nebo výtvarnému umění. **Židé – neznámí známí**, tak je nazván soubor přednášek, výstav a koncertů pořádaných v knihovně ve spolupráci se spolkem SAL (Societas Amicum Liberec). Zahájen byl v lednu 2021 a bude ukončen v červnu 2022. Věnuje se judaismu, židovským dějinám v Libereckém kraji i v samotném Liberci a židovské kultuře obecně. Posluchači si již mohli poslechnout přednášky na téma židovských svátků, co má společného modlení a návštěva posilovny nebo Židovská kuchyně aneb Košer, trejfe, parve.

významné historické stavby a osobnosti Libereckého kraje. Na příklad hrady Grabštejn a Bezděž nebo zámky Hrubý Rohozec a Sychrov. Další přednášky se

Tradiční je již nabídka cestovatelských pořadů **Knihovnici a přátelé knihovny cestují**, prostřednictvím kterých mohli zájemci navštívit mnoho zajímavých míst, jakými jsou Afrika, Skotsko nebo Kyrgyzstán. Mezi nejvíce navštívené patřila přednáška MUDr. Petra Minaříka, která v rámci cyklu **Habsburkové jako živoucí a neustále inspirující rodina** představila osobnost Rudolfa II. Habsburského. Po dvou letech se knihovna opět zapojila do organizace a realizace projektu **Festival dětského čtenářství**, který pravidelně pořádá Sdružení pro veletrhy dětské knihy. Od 3. do 5. listopadu si mohli dětští i dospělí návštěvníci

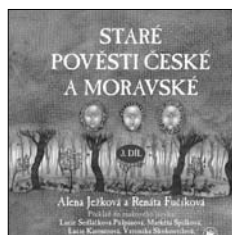

užít doprovodný program na téma Básnička – příběh ve zkratce. Všechny podoby pořadů měly jediný cíl – podporu a rozvoj dětského čtenářství. Pro děti byly připraveny čtenářské dílny, besedy s autory a ilustrátory, autorská čtení, výtvarné dílny, scénické čtení a autogramiáda s Jiřím Žáčkem. V neposlední řadě bylo v knihovně mnoho stánků s nabídkou dětských knih a učebnic.

Projekty, grantová politika

V roce 2021 se podařilo na uskutečnění projektů získat dotace nebo sponzorské příspěvky ve výši 895 000 Kč. Dalších 610 046 Kč hradila knihovna z vlastního rozpočtu jako spoluúčast. Tradičně knihovna žádala o dotace v rámci dotačních programů statutárního města Liberec, a to převážně na realizaci kulturních a vzdělávacích aktivit. V roce 2021 byla vyhlášena pouze výzva z Fondu kultury a cestovního ruchu, kam knihovna podala tři žádosti ve výši 138 000 Kč. Dotace jí byla v plné výši odsouhlasena. V roce 2021 zpracoval tým odborníků třetí část knihy Aleny Ježkové a Renáty Fučíkové *Staré pověsti české a moravské*. Vznikla tak v pořadí již pátá „znakokniha“ (webová prezentace neboli variantní podoba knihy pro sluchově postižené

děti), která je dostupná prostřednictvím webové stránky www.znakokniha.cz. Vydáváním znakoknih zpřístupňuje liberecká knihovna populární příběhy i neslyšícím, pro něž je čtení velmi náročnou disciplínou. Na realizaci projektu přispělo Ministerstvo kultury (Odbor regionální a národnostní kultury) a statutární město Liberec (Fond primátora).

Slavnostní křest proběhl v úterý 14. prosince na liberecké radnici. Kmotry byli náměstkyně pro kulturu, památkovou péči a cestovní ruch Libereckého kraje, paní Květa Vinklátová, a náměstek primátora pro kulturu, školství, sociální věci a cestovní ruch Ivan Langr. Tyto a další projekty jsme mohli realizovat díky finančním prostředkům statutárního města Liberec, Ministerstva kultury ČR a dalších dárců.

Marcela Freimuthová

Komu, čemu máme věřit? Kurz mediální gramotnosti

| Nadace OSF

Krajská knihovna v Liberci již několik let organizuje lekce mediální gramotnosti pro žáky a studenty, proběhl kurz pro knihovníky a knihovnice regionu. V letošním roce se knihovna zapojila do projektu podpořeného Nadací OSF,

aby osvětlila pojem mediální gramotnosti dospělé populaci, zvláště seniorům, kteří jsou nejvíce ohroženi množstvím dezinformací. Knihovna podala žádost do výzvy Nadace OSF, které bylo vyhověno a počátkem března začala série lekcí s názvem „**Komu, čemu máme věřit?**“

Projekt mediální gramotnosti jsme rozdělili do tří částí:

1. kurz určený seniorům/seniorkám s názvem „Komu, čemu máme věřit? – mediální vzdělávání pro seniory“, který probíhá od 3. března a 20 účastníků již má za sebou 4 lekce. Na kurzu knihovna spolupracovala s lektorem Jaroslavem Valúchem z organizace Transitions, s kterým senioři a seniorky absolvovali dvě úvodní lekce a pak i závěrečnou opakovací lekci s příklady. Program kurzu zpestřila beseda s redaktory, přednáška psychologa a také trénování hry Fakescape. Mediálním partnerem projektu se stal Český rozhlas Liberec. Kurz skončil 5. května.

2. cyklus lekcí s názvem „FAKE NEWS – Komu, čemu máme věřit?“ byl určen žákům základních škol – také o ten byl mezi školami velký zájem, prošlo jím cca 300 účastníků. Kurz probíhal od 29. dubna do 1. června a vedl ho osvědčený lektor primární prevence Vladimír Vácha.

3. Třetí aktivitou projektu bylo jednodenní školení pro knihovníky/knihovnice libereckého regionu; kromě vysvětlení základních pojmů a metod mělo knihovníky připravit na organizování či samostatné vedení kurzů mediální gramotnosti pro veřejnost.

Všechny tři části projektu propojuje motto Nadace OSF: „Informace jsou

jako jahody. Budme při jejich výběru a konzumaci obezřetní.“ – a k tomuto sloganu se nám podařilo natočit krátké video. Všechny informace včetně rozhlasové reportáže a videa lze najít na stránce projektu: <https://www.kvkl.cz/o-nas/projekty/ostatni-subjekty>

*Informace jsou
jako jahody.*

*Budme při
jejich výběru
a konzumaci
obezřetní.*

Potěšilo nás, že kurz „Komu, čemu máme věřit?“ určený seniorům měl skvělé ohlasy účastníků. Po každé lekci vyplňovali krátký dotazník, jehož obsahem bylo také hodnocení kvality a zajímavosti kurzu. Většinou hodnotili jedničkou nebo nanejvýš dvojkou, senioři nejvíce oceňovali vystoupení a argumentaci lektora, citlivé vysvětlení pojmů informace a dezinformace, líbily se jim praktické příklady, které lektor předkládal.

Druhá lekce byla věnována besedě s novinářem Deníku N a redaktorkami Českého rozhlasu Liberec, z této zajímavé besedy vznikla i reportáž redaktorky Iva-ny Bernáthové. Reakce účastníků byly

besedy svědčí i odpovědi účastníků na otázku „Co vás v dnešní lekci nejvíc zaujalo?“

- > *Organizace besedy, bylo to ještě lepší, než jsem očekávala.*
- > *Přednášející – poutavý, vtipný přednes*
- > *Zajímavý a milý způsob prezentace lektora*
- > *Všechno bylo moc fajn. I charisma pana Vašáka. Byl nejen fundovaný, ale i neskutečně zábavný. Moc ráda bych si ho zase někdy někde poslechla.*

rovněž příznivé, dozvěděli se, jak vznikají a ověřují se zprávy v novinách a v rozhlase, že existuje etický kodex novináře nebo fakt, že Český rozhlas má svého ombudsmana. Bylo důležité, že účastníci se setkali s novináři „tváří v tvář“ – tak mohli poznat práci žurnalistů opravdu hodně zblízka. Ve čtvrté lekci lektor J. Valůch doporučil k vyzkoušení hru Fakescape, která seniory zaujala, a vyzkoušeli si prakticky své nabyté znalosti.

Velmi zajímavá také byla přednáška libereckého psychologa Tomáše Vašáka s názvem Dezinformace a psychologie a následná beseda s tímto vtipným a pohotovým odborníkem. O úspěchu

Poslední lekci strávili účastníci na počítaci. Pan Valůch jim ukázal možnosti, kterými se dají informace (např. zmanipulované fotografie nebo videa) ověřovat. Mnohdy to byla překvapivá, ale logická cesta.

V závěrečném hodnotícím dotazníku se objevily formulace jako např.:

- > *Kurz byl zajímavý. Je to pomoc a další vědomosti, které se nepoužívají často a zapominají se, chce to čas a zkoušet. To dnešní bylo užitečné. Chtělo by to opět pokračování. Bude?*
- > *Velmi přínosný kurz; poučný. Otevřel nové poznatky.*
- > *Velmi se mi líbil celý kurz. Dozvěděla jsem se spoustu nových věcí. I se naučila.*
- > *Líbilo se mi, že to bylo pestré, že různých pohledů, je moc dobře, že knihovna něco podobného vymyslí a zorganizuje, díky!*

Přednášky věnované školním dětem
„FAKE NEWS – komu, čemu máme
věřit?“

Jan Amos Komenský napsal: „*Jak je krásné z kalu omylů získávat čisté zlato pravdy.*“ To byl citát, na kterém postavil svoje semináře pro děti libereckých škol s Mgr. Vladimírem Vácha, lektor ABATOP, z. s. a externí lektor Národního centra bezpečnějšího internetu.

Kde ale hledat pravdu v dnešních médiích, která přináší kromě pravdivých

zpráv také spoustu fake news a hoaxů? V připravené prezentaci měl lektor mnoho příkladů z praktického života, které

hledaly na tuto otázku správné odpovědi. Zábavnou a srozumitelnou formou přinášel odpovědi i na další otázky např. Jak se vyznat v současném mediálním světě? Jak ověřovat údaje a kde hledat důvěryhodné zdroje? Co to znamená kritické myšlení a jak se mu lze učit? Jak nepodlehnout dezinformacím?

O spokojenosti s cyklem svědčí hodnocení pedagogů. Výběr některých odpovědí:

- > *Výklad byl velmi srozumitelný, obsah odpovídající pochopení žáků ZŠ a SŠ, podán lektorem zábavnou a vtipnou formou, výstižná prezentace s mnoha zajímavými ukázkami z historie i současnosti „fake news“.*
- > *Pro žáky byla nejvíce překvapivá informace, že mohou být do úst známé osobnosti vložena slova přes počítačový program (mimika, dabling).*
- > *Akte se líbila dětem i pedagogům. Chválili jsme si obsah přednášky i přístup lektora. K dětem byl přátelský a zároveň vystupoval jako přirozená autorita.*
- > *Seminář byl nabitý informacemi, za pozitivní považují propojení historie se*

současností, ukázky aktuálních příkladů dezinformací, seznámení s novinkami v této oblasti (deep fake) a doporučení webových stránek, které se zabývají ověřováním informací.

- > *Lektor měl prezentaci pečlivě připravenou a skvěle dokázal udržet pozornost žáků, protože mluvit poutavě a svůj výklad měl doplněný nejen textem, ale i mnoha obrázky a videoukázkami. Výklad byl přiměřený věku žáků, a přestože lektor používal odborné pojmy, dokázal je vždy jednoduchými způsobem vysvětlit. Žáci odcházeli nadšení.*
- > *Tuto přednášku by měli vyslechnout a zhlédnout všichni občané ČR, zejména pak ti, kteří bezmezně věří dezinformacím a šíří je dál.*

V úterý 24. 5. 2022 proběhlo školení pro knihovníky regionu s názvem Mediální vzdělávání a ověřování informací pro knihovny.

Lektorem byl opět Jaroslav Valůch, který přítomné seznámil se základními pojmy z oblasti informačního nepořádku. Na praktických ukázkách představil rozdíl mezi misinformacemi, dezinformacemi a konspiračními teoriemi. Účastníci se naučili, jakými postupy a dostupnými nástroji lze snadno za pomoci internetu

ověřovat pravost a důvěryhodnost informací a jejich zdrojů. V závěru lektor ukázal i slepé uličky a pasti, kterým je vhodné se vyhnout.

Cílem školení měla být schopnost ověřovat běžné mylné informace ve veřejném prostoru, citlivě je vyvracet zvláště s ohledem na starší dospělé a seniory, posilovat mediální gramotnost čtenářů a zvyšovat tak jejich schopnost vyznat se v současném informačním chaosu. Znalosti mohou knihovníci využít ve své práci, ale i v běžném životě.

A co nejvíc zaujalo účastníky školení?

- > *Nové informace, tipy při práci s médii, odhalování fake news*
- > *Výborná připravenost lektora, podání, skvělé příklady*
- > *Lektor – zajímavý, poutavý projev*
- > *Komunikační schopnost přednášejícího, praktické ukázky, možnost diskuze*

...a lehký povzdech nakonec: „Školení mělo slabou časovou dotaci. Bylo by fajn více lekcí.“ *Tak třeba někdy příště – opět s podporou nadace Open Society Fund. Děkuje!*

Organizátorky kurzů: Taňa Kuželková, Eva Šťastná, Michaela Staňková a Blanka Konvalinková

Blanka Konvalinková

Akce knihovny

18. ročník konference Současnost literatury pro děti a mládež

Konference Současnost literatury pro děti a mládež, která se ve vědeckých i dalších odborných kruzích řadí mezi nanejvýš prestižní události, se uskutečnila ve dnech **23.–24. března 2022**. Jako vždy proběhla v prostorách Krajské vědecké knihovny v Liberci, a to **ve spolupráci KVLI jako hlavního organizátora, dále Technické univerzity v Liberci, konkrétně Fakulty přírodovědně humanitní a pedagogické (Katedry českého jazyka a literatury) a Univerzity Karlovy, konkrétně Fakulty sociálních věd (Institutu komunikačních věd a žurnalistiky) a Pedagogické fakulty (Katedry germanistiky)**. Zahraničními institucemi, které program obohatily, se staly Univerzita v Řezně a Univerzita v Kolíně nad Rýnem. Program tentokrát mezinárodní konference se již jako tradičně skládal z vědeckých příspěvků a praktických workshopů adresovaných expertům, knihovníkům, stávajícím i budoucím učitelům a všem příznivcům literatury pro děti a mládež.

Konferenci zahájila **PhDr. Dana Petřádesová**, ředitelka knihovny. Za Technickou univerzitu v Liberci účastníky konference pozdravila **Mgr. Zuzana Pechová, Ph.D.**, proděkanka Přírodovědně-humanitní a pedagogické fakulty. Středecí program byl zahájen workshopy – jak využít divadelní postupy při psaní poezie si účastníci mohli vyzkoušet pod vedením **Dr. phil. habil. Pavla Novotného, Ph.D.** z Katedry německého jazyka Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TUL. Praktické využití básnické tvorby při práci s dětmi se stalo námětem workshopu vedeného **Mgr. et Mgr. Helenou Kovalovou** z KVKLI. Řadu odpoledních příspěvků svým vystoupením o Janu Skácelovi jako autoru poezie pro děti zahájil doc. **PhDr. Radek Malý, Ph.D.** z Institutu komunikačních studií a žurnalistiky.

ky FSV UK. O poezii Ivana Wernische pojednala PhDr. Jana Čeňková, Ph.D. z Institutu komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK. Klíčová témata poezie Vladimíra Holana a jejich podoba v básnickové tvorbě pro děti byly předmětem příspěvku Mgr. Hany Šimkové, Ph.D. z Katedry českého jazyka a literatury Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TUL. O české experimentální poezii referovala Mgr. Aneta Bučková, M.A. reprezentující Univerzitu v Řezně a zároveň Divadelní fakultu AMU. S příspěvkem O poezii v čítankách pro 4. a 5. třídu vystoupil Mgr. Jindřich Bernt z Katedry bohemistiky Pedagogické fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem. Středěcí program uzavřela PhDr. Tamara Bučková, Ph.D. z Katedry germanistiky Pedagogické fakulty UK příspěvkem Na

česko-německou strunu v tvorbě a překladech Radka Malého.

Rovněž druhý konferenční den patřil jak vědeckým příspěvkům, tak workshopům. Mgr. Michaela Marková, Ph.D. z Katedry anglického jazyka Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické TUL ve svém vystoupení věnovala tématu Poezie jako prostředku vyrovnávání se s minulostí – odkaz severoirského konfliktu v současné tvorbě pro děti. Téma Interpretace veršovaného příběhu pro děti a dětmi patřilo Mgr. Haně Matulové z Ústavu české literatury Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. O tvorbě německého básníka Michaela Hammerschmida, rakouského autora Arneho Rautenberga a švýcarské básnířky Lety Semadeni, v jejichž tvorbě je zastoupena jak poezie pro děti, tak poezie

pro dospělé, referovala **Dr. Agnes Blümerová** z Univerzity v Kolíně nad Rýnem. Poslední příspěvek dopoledního programu s tématem **Napětí a odstup? Lyrika z perspektivy poezie pro děti** pronesla **Mgr. Eliška Dana Härtelová** z Ústavu české literatury a komparatistiky Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. **Oba dny** probíhaly s moderací **PhDr. Jany Čenkové, Ph.D.** a **PhDr. Tamary Bučkové, Ph.D.**, která konferenční příspěvky v závěrečném slově shrnula. Definitivní tečku za dvěma dny plnými poezii udělaly **workshopy** vedené **doc. PhDr. Ondřejem Hníkem, Ph.D.** z Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem a básníkem **Robinem Králem**.

Konference se během jednací obou dní navštívilo celkem **101 účastníků**. Jak vědecké příspěvky, tak workshopy dostaly očekáváním, s nimiž byla konference – a to i díky opakovanému přesouvání vynucenými pandemickou situací – spojována. S velkým ohlasem byla rovněž přijata zpráva, že **monografie o poezii pro malé i velké čtenáře, jejímž základem se staly právě pronesené příspěvky, a jejíž editorkou je Jana Čenková, vyjde ještě v létě 2022**. Všichni se loučili s přáním nového brzkého shledání s tématem **LPDM** na půdě **Krajské vědecké knihovny v Liberci**.

Tamara a Aneta Bučkovy

Oslavy vzniku Rakouské knihovny v Liberci před 30 lety

V pátek 20. 5. 2022 si **Krajská vědecká knihovna** připomněla již tři desetiletí od založení prvního cizojazyčného oddělení v rámci svých fondů. V roce 1992 se tehdejší ředitelka **Krajské vědecké knihovny Věra Vohlídalová** iniciativně chopila příležitosti, která se k ní donesla od rodiny a přátel. Cesta k realizaci nebyla jednoduchá, ale kdo zná p. **Vohlídalovou**, nebude se divit, že dokázala prosadit vznik **Rakouské knihovny** ve veřejné knihovně, oproti do té doby vžitě praxi zřizování těchto oddělení v rámci vysokoškolských knihoven nebo v příhraničních oblastech poblíž rakouských hranic.

**Rakouská knihovna
Österreich-Bibliothek**
Liberec / Reichenberg
1992–2022

Také paní **Vohlídalová** se zúčastnila jubilejního vzpomínkového odpoledne, připomněla úplně začátky **RK** a popřála knihovně další úspěšná léta. Knihovně pográtulovat přišli také ředitel **Rakouského kulturního fóra Praha Dr. Andreas**

Schmidinger, náměstkyně hejtmana **Libereckého kraje** pro řízení resortu kultury, památkové péče a cestovního ruchu paní **Květa Vinklátová** a milá slova pronesla také stávající ředitelka knihovny **Dana Petřýdesová**. Náladu svátečního dne doplnili nadaný **Milan Kostelenec** mistrně provedenými skladbami na housle a originální **rakouské víno** ze sponzorského daru **Domäne Wachau**. Hostům bylo promítnuto video (autoři **Sandra Braun**

a Martin Zuzánek) s výročními pozdravy knihovně a jejím lidem od těch, kteří se s knihovnou setkali v předchozích letech nebo s ní spolupracují dodnes. Poté se hosté odebrali do nedalekého Divadla F. X. Šaldy, kde mohli obdivovat původní oponu od Hanse Matsche a bratrů Klimtových (Gustava a mladšího Ernesta), kteří jako studenti Umělecké akademie ve Vídni a začínající umělci spolupracovali na konci devatenáctého století s architektonickým ateliérem Fellner und Hellmer, a vyzdobili svými malbami oponu nejen v Liberci, ale i v dalších divadlech Rakousko-Uherské monarchie.

Oslavy se však neomezily jen na oficiální přípitek – již dopoledne proběhla přednáška PhDr. Petra Nového z Muzea skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou s názvem *Riedelové – sklářští králové z Jizerských hor*, která podtrhla spojitost obou zemí v oblasti užitého umění. K výročí Rakouské knihovny byla vytvořena menší výstava o historii RK, lidech, kteří s ní spolupracovali a spolupracují a o činnosti knihovny od počátku po současnost. K vidění byla v předsálí ve 2. poschodí.

Další částí svátečního dne bylo pracovní setkání knihovníků Rakouských knihoven, vědeckých poradců RK a lektorů OeAD v České republice s vedením Rakouského kulturního fóra v Praze jako s nejbližší spolupracující organizací. Dr. Schmidinger představil možnosti aktivit a společných projektů, knihovníci a lektori sdíleli své zkušenosti a připomněli úspěšné akce jednotlivých knihoven. O lektorských programech pohovořil Dr. Arnulf Knafl.

Program oslav pak pokračoval v sobotu třídním workshopem pro učitele

německého jazyka a měl zajímavý program: *Österreichische Musik im DaF-Unterricht* v provedení Mag. Sandry Braun (TUL Liberec), *Dialekte im DaF-Unterricht* pod vedením Johanný Dalsant, MA. (MUNI Brno) a po poledni *Literaturverfilmungen im DaF-Unterricht* s Ulrike Strigl, MA. (UP Olomouc).

Podle nadšených reakcí a spokojených výrazů na tvářích odcházejících účastníků lze shrnout, že se oslavy vydařily. Nezbyvá než poděkovat za všechny gratulace a popřát Rakouské knihovně do dalších let hodně spokojených čtenářů a návštěvníků.

Martina Sanetníková

Festival dětského čtenářství

Ve dnech 1.–3. 6. se v Liberci konal již 19. ročník Festivalu dětského čtenářství, do kterého se tradičně zapojila také naše knihovna. Po dobu tří dnů se měly děti možnost potkat naživo s českými spisovateli a ilustrátory na besedách a dalších workshopech.

Dopolední program byl určen převážně pro školní skupiny, odpoledne bylo vyhrazeno veřejnosti. Kromě knihovny se akce konala v Oblastní galerii, Kinu Varšava, ZUŠ Liberec a část programu byla situována také na náměstí Dr. E. Beneše, kde zároveň probíhal Festival deskových her GRYF.

Téma letošního ročníku Slovo a obraz se stalo inspirací pro hned několik výstav. Až do konce června se můžete v prostorách knihovny potěšit výstavami Myslet jako ostrov, Manamana nebo dětskými pracemi zaslánými do doprovodné soutěže Ilustrace tradičně, netradičně i jinak.

Žáci páté třídy jedné z libereckých škol měli možnost prožít slavnostní okamžik.

Během festivalu byla totiž pokřtěna publikace Liberec Reichenberg, která se zaměřuje na vybrané osobnosti kultury, jež žily v Liberci, a kterou pro Krajskou vědeckou knihovnu autorsky zpracovala

Petra Braunová a do komiksové podoby převedla Barbora Brůnová.

Festival dětského čtenářství je připravován Sdružením pro Veletřihy dětské knihy v Liberci, jehož členem je také naše knihovna. Celkově se akce zúčastnilo přes 3 000 návštěvníků, z toho jen ve čtvrtek prošlo knihovnou 600 dětských čtenářů. Zkrátka letošní ročník se vyvedl a my se už těšíme na ten další, jubilejní, který bude naše knihovna a správené instituce hostit opět na jaře.

Tereza Jarošová

Až zaklapne víko – jubilejní literární procházka, tentokrát po Perštýně

Pomalu přicházím ke krematoriu. Jsem tu nějak brzy. Ale již tu stojí malý hlouček lidí. Kdo ví, zda jich dorazí ještě víc, dnes je tématem 10. Literatour – Až zaklapne víko. Trochu morbidní a začínáme tady u krematoria.

Hned po příchodu obdržím malinkou obálku, která je převázaná jako balíček. Rozdělám ji a čtu: „Život měl krušný.

A dnes, když se již mohl mít lépe, odchází.“ No, to je fakt dobrý. Každý má obálku s jiným sloganem, opravdu originální.

Trochu jsem se zapovídala a najednou zjišťuji, že prostranství je plné lidí všech věkových kategorií. A to již vidím Martina Polácha, který bude předčítat první ukázkou z knihy Jaroslava Rudiše *Winterbergova poslední cesta*. Nejdříve má ovšem úvodní slovo ředitelka knihovny paní Dana Petrádová.

Zaberu jednu z připravených židlí a zaposlouchám se do přednášeného textu. Dozvídám se plno zajímavostí o libereckém krematoriu. Historii mám ráda a je výborně zakonponovaná do vybrané ukázky. Přednes pana Polácha mě vždy

nadchne, když je čtení u konce, všichni nadšeně tleskáme.

Pak odcházím společně s ostatními na další štaci. Jsme skupina asi padesáti lidí, a tak vytvoříme jakýsi malý průvod, který se vine jako had k základní škole DOCTRINA. Zde usedáme do lavic a já se začínám cítit jako školačka. To je ještě umocněno úryvkem z knihy Ireny Douskové *Hrdý Budžes*. Předčítá ji moje oblíbená Veronika Korytářová, která je prostě jedinečná. Jsem nadšená a jen nerada se zvedám a odcházím ke Kostelu sv. Vincence z Pauly. Je to nevšední stavba, ještě jsem tu nebyla, a tak si užívám krásu této historické budovy. V kostele usedám na dřevěnou lavici a jako vždy mě pohltí ta zvláštní mystická atmosféra. A to se již prostorem vznášejí první slova z knihy *Mariina závěť* od Colma Tóibína. Markéta Tallerová přednáší s citem a já mám chuť zavířit oči a nechat se unášet tím příběhem do nekonečna.

Venku je nádherně, samozřejmě počásí jsem si objednala, a tak si při této lite-

rární procházce užívám i slunce a krásu staveb i zahrad v oblasti Liebiegova městečka. Ale to již vcházím do mateřské školy – DOCTRINA. Připadám si jako v pohádce o Sněhurce a sedmi trpaslících. Vyberu si jednu z trpasličích židliček a těším se na další čtení. Jan Jedlinský drží v ruce dílo od Terryho Pratchetta, *Mort*. Jeho krásný hlas se line místností a já se stávám součástí příběhu. Napjatě poslouchám a ani se nenaději a je konec této ukázky. Tak to si musím určitě přečíst, jsem zvědavá, jak bude děj pokračovat.

Ještě máme před sebou dvě zastávky. Další je v základní škole praktické, v jídelně. Po vstupu mě ovane ta zapomenutá typická vůně školní jídelny. No, zas tak příjemná není, ale opět mě vrhne do let dávno minulých, kdy jsem stála s táckem a čekala u výdejního okénka na oběd. Ted u něj však stojí Zdeněk Kupka a začíná číst první ze dvou ukázek. Nejříve tu od Guillaumea Baillyho *Upřímnou soustrast* a následně *Platím utopence, kafe a rum* od Josefa Prokeše. Obě jsou opravdu vtipné, smějeme se a jídelnou se šíří kromě typického jídelního pachu i smích a dobrá nálada. Vidím, že i ostatní jsou nadšení. Je to opravdu vydařený den a já se těším, jaké překvapení nám ještě děvčata z knihovny připravila.

Poslední zastávkou je Dům u Pelikána. Dnes slouží jako komunitní centrum a sídlo františkánek. Tentokrát se předčítá v zahradě. To mám ráda. Sice zde je občas slyšet hluk projíždějících aut, ale já sedím pohodlně v dřevěném altánu, takže všemu dobře rozumím. Rozhlížím se a vidím stůl s věrnou papírovou napodobeninou libereckého krematoria. Uprostřed je otvor, kterým „vyjíždějí“ ven rakvičky se šlehačkou. Pak už taky jednu držím v ruce, to je dobrota, kdy jsem ji jen jedla naposledy ani nepamatuji. Přemysl Houška je již připraven

přečíst poslední ukázkou. Kniha od Fredrika Backmana *Muž jménem Ove* je opět vtipná. Výborné zakončení celého literárního putování. Všichni napjatě poslouchají, jsou obsazeny nejen židle, ale i na trávě je plno. Vypadá to spíš jak na festáku, než na setkání s literaturou.

Čtení je u konce a já ještě sedím a hlavou mi plují myšlenky a zážitky z dnešního kulturního setkání. Vidím za vším práci celého kolektivu, který vše tak výborně připravil. Tedy hlavně Martina, která má tyto akce na starost. Vyhledat vhodné prostory, vše domluvit, vybrat úryvky, no, to je jen zlomek všeho co není na první pohled vidět. Cítím se obohacena a znovu velebím slunné počasí, které celou atmosféru doplnilo. Tak díky, díky všem a budu se těšit zase někdy příště.

Zdena Novotná

A z čeho jsme četli? Malé resumé z 10. LITERATOUR

Jaroslav RUDIŠ. *Winterbergova poslední cesta*

Irena DOUSKOVÁ. *Hrdý Budžes*

Colm TÓIBÍN. *Mariina závěť*

Terry PRATCHETT. *Mort*

Josef PROKEŠ. *Platím utopence, kafe a rum*

Guillaume BAILLY. *Upřímnou soustrast*

Fredrik BACKMAN. *Muž jménem Ove*

Knihovna a připomínky konce 2. světové války v Evropě

Tak jako v předešlém roce se i tentokrát zapojila naše knihovna do programu „Dne vítězství“, připraveného statutárním městem Liberec, Československou obcí legionářskou Jednotou Liberec a 31. plukem radiční, chemické a biologické ochrany u příležitosti 77. výročí konce druhé světové války v Evropě.

Letošní program se skládal zejména z osvětových a pietních akcí, věnovaných obecným i regionálním tématům. Velkou část z nich hostila nebo spoluprádala naše knihovna. Jako první se uskutečnila přednáška Libora Sečky, který v letech 2016–2021 zastával funkci velvyslance České republiky ve Velké Británii a inicioval projekt „Never Forgive“ spočívající v uctění památky padlých a zemřelých Čechoslováků na území Spojeného království v době druhé světové války a současně prohloubení spolupráce obou zemí na historickém základě společného boje proti nacismu. Mimoto se ve své přednášce věnoval také současné mezinárodní situaci, a to především s ohledem na jeho aktuální funkci zvláštního zmocněnce ministra zahraničí pro oblast Indo-Pacifiku.

O dva dny později následovala slavnostní vernisáž venkovní výstavy „Bo-

jovali, abychom žili II“, která vznikla na základě zpracovaných biografických záznamů v naší Databázi regionálních osobností Libereckého kraje. Jedná se o pestrou směsici lidí, mezi nimiž lze nalézt zástupce volyňských Čechů, německých antifašistů, Židů, hrdinů od Tobruku či Dunkerque, domácí odbojáře, účastníky SNP anebo příslušníky britských ženských pomocných sborů. Vernisáž se uskutečnila za účasti primátora statutárního města Liberec Ing. Jaroslava Zámečnicka, CSc., náměstkyně hejtmanky Ing. Květy Vinklátové a rektora Technické univerzity v Liberci doc. RNDr. Miroslava Brzeziny, CSc. Výstava potrvá do poloviny července 2022.

Ve stejný den se ve Velkém sále uskutečnil seminář „Liberec v Říšské župě Sudety“, který byl tematicky věnován odboji, holocaustu a nacismu. Ve spolupráci s pracovníky Technické univerzity v Li-

berci a Ústavu pro studium totalitních režimů v Praze proběhla nejprve dopolední část pro studenty libereckých gymnázií a posluchače zdejší pedagogické fakulty. Její závěr patřil besedě s pamětníci holocaustu Michaelou Vidlákovou, která mezi mladými posluchači slavila velký úspěch. Odpoledne pak byl obdobný program věnován široké veřejnosti.

V sobotu 7. května byli přednášející vystřídáni ve druhém patře libereckými modeláři ze Spolku přátel letectví, kteří zde uspořádali Krajský přebor mládeže v plastickém modelářství a soutěžní výstavu Mafia Cup 2022, které obohatili o dvě přednášky zaměřené na historii tanku Sherman v řadách Československé samostatné obrněné brigády v květnu 1945 a letištním provozu v Praze Ruzyni ve dru-

hé polovině roku 1945. Mimoto ve stejný den otevřeli vnitřní výstavu modelů druhovělečné vojenské techniky a před budovu umístili dvě reálná spojenecká vozidla, těšící se širokému zájmu kolemjdoucích. Výstava byla k vidění do konce května.

V dalších dnech pak následovaly akce již mimo prostor knihovny, přičemž ústředí pietní akty se odehrály 8. května na ruprechtickém vojenském hřbitově a posléze na Štěfánikově náměstí před dolními kasárnami. Poslední aktivitou spojenou s výročí konce války a naší knihovnou byla přednáška o regionálních osobnostech – odbojářích, která se uskutečnila 19. května pro posluchače pedagogických oborů na Technické univerzitě v Liberci.

Jan Hnělička

Nová kniha Egona Wienera – Níže podepsaní

Na září letošního roku je avizováno vydání nové knihy spisovatele Egona Wienera Níže podepsaní. Kniha osobitým způsobem vlastním Egonu Wienerovi seznamuje čtenáře se známými i méně známými osobnostmi, jejichž podpis se ocitl v autorově rozsáhlém depozitáři.

Egon Wiener nezapře, že je sběratel, a prostřednictvím povídání o auto-

gramech velikanů své doby i neznámých osobách dává čtenáři příležitost uvědomit

si naplno nejen dobu minulou, ale i současnost, kterou nyní žijeme, a připomíná mu, že i ona se časem stane vzácně prchavým okamžikem minulosti.

„Autogram je podání ruky na cestě tmou. Kdo chce vědět víc, musí počítat s tím, že trvá celá desetiletí, než sběratel pokročí. Je to i otázka peněz, ale to už není naše staré

sbírání, hledání i poznání. To je na našem sbírání nebezpečí.

Autogram je obrázek doby, ale i současnosti. Podpis je víc, než otisk palce. Autogram je jako sítnice oka, cesta do nitra duše pacienta. Mít či nemít kus cizího těla, zavřít krásné auto do stodoly a zahodit klíč. Tajemství horské rokle, sníh uprostřed minového pole, vlajka lodi, která se potopila, strom, co roste do nebe. Autogram Velikého muže, ženy od šicího stroje, sportovce, toho, kdo přeplaval oceán, objevil vzorec, napsal román, zachytil úsměv dědy Mráze, rozuměl řeči zvířat, našel chléb, který nikdy nescházel.“ (Ukázka z knihy Níže podepsaní)

Autorské čtení z nové knihy se bude konat ve **čtvrtek 22. 9. 2022** od 18.00 hodin v Malém sále knihovny (4. patro).

Z regionu

Ocenění knihovníků Libereckého kraje za rok 2021

Regionální organizace Svazu knihovníků a informačních pracovníků Libereckého kraje již poosmé udělovala ocenění nejlepším knihovnicím/knihovníkům ve dvou kategoriích – **Knihovník/Knihovnice roku a Celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji**. Při příležitosti jednání regionální valné hromady SKIP Libereckého kraje, která se uskutečnila v úterý 29. 3. 2022 ve Velkém sále Krajské vědecké knihovny v Liberci, byla už poosmé udělena cena Knihovník/Knihovnice Libereckého kraje. Pět nových nositelek ocenění obdrželo diplom a dárky, které věnoval jak regionální výbor SKIP Libereckého kraje, tak i samotný Liberecký kraj.

Nominováni byli Vladislava Jahlková (Obecní knihovna v Hlavici), Pavlína Bláhová (Místní knihovna v Habartcích), Michaela Holmerová (Městská knihov-

na Harrachov), Jan Kozák (KVK Liberec), Miroslav Filanda (KVK Liberec), Ale-
na Vedralová (Městská knihovna Lomnice nad Popelkou), Dana Zpěvákova

(Městská knihovna Jablonné v Podještědí), Dana Kroulíková (Městská knihovna Česká Lípa) a Blanka Konvalinková (KVK Liberec).

Nositelkou ceny Knihovnice Libereckého kraje roku 2021 v kategorii neprofesionálních knihoven se stala paní **Vladislava Jahelková** z **Obecní knihovny v Hlavici** a v kategorii profesionálních knihoven

získala ocenění Knihovnice Libereckého kraje 2021 paní **Dana Zpěváková** z **Městské knihovny v Jablonném v Podještědí**. Cenu za celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji získala paní **Alena Vedralová** z **Městské knihovny Lomnice nad Popelkou**. Rozhodnutím regionálního výboru byla mimořádně Cena za celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji udělena rovněž **Daně Kroulíkové** z **Městské knihovny v České Lípě** a **Blance Konvalinkové** z **Krajské vědecké knihovny v Liberci**.

VLADISLAVA JAHELKOVÁ je vítězkou ceny Knihovnice Libereckého kraje roku 2021 v kategorii neprofesionálních knihoven. V knihovně působí pouze krátce, přesto pozvedla knihovnu v obci na moderní a útulné místo komunitního setkávání.

Ocenění knihovníků Libereckého kraje za rok 2021 zleva Květa Vinklátová, Alena Vedralová, Blanka Konvalinková, Dana Zpěváková, Dana Kroulíková a Vít Richter

Vladislava Jabelková

Paní knihovnice navázala úzkou spoluprací se školou, spolky, účastní se aktivit obce, zřídila v Hlavici knihobudku a roznáškovou službu. Nominaci zaslala přímo starostka obce Hlavice Štěpánka Sichrovská, která nesmírně oceňuje nadšení i pracovní nasazení paní Jabelkové.

DANA ZPĚVÁKOVÁ si odnáší vítězství v kategorii profesionálních knihoven. V knihovně pracuje od roku 2008. Ač v knihovně působí sama, pořádá zde velké množství akcí, věnuje se zejména práci s dětskými čtenáři – mezi řadou úspěšných aktivit nelze nezmínit například vydávání dětského časopisu *Žurnálek*, který sama s dětmi připravuje. Spolupracuje se školami a místními spolky, podporuje komunitní život města a četbu v každém věku. V loňském roce knihovna v Jablonném oslavila 100 let od svého založení, a je dobře, že k tomuto pěknému jubileu může paní Zpěváková přidat i toto ocenění.

ALENA VEDRALOVÁ právem získala Cenu za celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji. Ve službách knihovny kontinuálně podporovala čtenářskou gramotnost dětí, otevřela jim dveře do světa knih, a spoluvytvářela kvalitní kulturní klima v Lomnici nad Popelkou. A právě z malíčkosti a díky osobní angažovanosti dokázala vybudovat komunitní knihovnu tak, jak ji dnes známe, což z ní činí i velký vzor pro novou nastupující generaci knihovníků.

DANA KROULÍKOVÁ A BLANKA KONVALINKOVÁ jsou osobnosti, které významným způsobem ovlivnily a stále ovlivňují úroveň knihovnictví v Libereckém kraji. Jejich profesní dráhy jsou částečně propojeny, obě jsou členky Regionálního výboru SKIP Libereckého kraje a obě se rozhodly v tomto roce do výboru již nekandidovat. Dana Kroulíková je ředitelkou Městské knihovny v České Lípě, Blanka Konvalinková byla až do roku 2021 ředitelkou Krajské vědecké knihovny v Liberci. Obě výše uvedené dámy mají za sebou velmi úspěšnou profesní dráhu. Obě byly a jsou nejenom pracovní, ale též morální oporou mnoha svým kolegům v knihovnách regionu i v celé republice, proto jim ocenění Celoživotní přínos knihovnictví v Libereckém kraji nepochybně patří.

Ocenění předala Ing. Květa Vinklátová, náměstkyně hejtmana, radní pro řízení resortu kultury, památkové péče a cestovního ruchu a předsedkyně SKIP Libereckého kraje Mgr. Jitka Šedinová. Všem nositelům titulu Knihovník/Knihovnice Libereckého kraje roku 2021 upřímně gratulujeme!

Michaela Staňková

Setkání Klubu dětských knihoven Libereckého kraje

Po odlce způsobené zejména pandemií COVID-19 obnovil svou činnost Klub dětských knihoven Libereckého kraje – Klubko. První setkání po delší době proběhlo 8. března 2022 v dětském oddělení Městské knihovny Semily.

Jak funguje Klub dětských knihoven? Mezi jeho hlavní cíle patří zejména podporovat a rozvíjet čtenářství u dětí a mládeže, motivovat a odborně vzdělávat knihovníky a knihovnice dětských oddělení veřejných knihoven a vzájemně spolupracovat a sdílet dobrou praxi. Klub také organizuje mnoho celostátních akcí a projektů se zaměřením na dětské čtenáře a obecně se snaží propagovat dětská oddělení veřejných knihoven. Klubka v jednotlivých krajích pak koordinují tyto činnosti, několikrát v roce se setkávají, členové sdílejí své zkušenosti a navzájem se podporují.

Během seminského setkání hned po zahájení a přivítání všech účastníků došlo

ke slavnostnímu předání Klubka z rukou jeho dlouholeté úspěšné předsedkyně Evy Kordové z turnovské knihovny do rukou nové předsedkyně, Jany Baánové z knihovny semilské. Následovalo představení Klubka, jeho činnosti a projektů. Inspirativní částí setkání byla ukázka aktivit pro děti v předškolním věku, kterou prezentovaly semilské knihovnice Jana Baánová a Petra Luňáková. Programy, které mají zpracovány i písemně, po setkání poskytly všem členům Klubka k dalšímu využití. Na závěr proběhla burza různých nápadů a výměna informací.

Čím může činnost Klubka oslovit vás? Klub dětských knihoven Libereckého kraje není pouze formální uskupení, jeho cílem je poskytovat podporu svým členům konkrétními způsoby. Může vám pomoci se zapojením do různých projektů, navázáním kontaktů s ostatními knihovníky a obohatit vás o nápady. Sdílení dobré praxe v oblasti práce s dětským čtenářem v knihovnách je prioritou klubu.

Pokud vás možnost vstupu do regionálního Klubka zaujala, můžete se ozvat jeho tajemnici Petře Luňákové na email lunakova@knihovnasemily.cz, členství je bezplatné a nezávazné. Další setkání Klubka se uskuteční v Krajské vědecké knihovně v Liberci 1. listopadu 2022, bude zde vítán každý knihovník nebo knihovnice z Libereckého kraje se zájmem o dětské čtenářství!

Michaela Staňková

V Jablonci drželi prst na duchovním tepu doby. Rozhovor s Martinem Jemelkou

Historik Martin Jemelka se ve svých výzkumech věnuje především sociálním a hospodářským dějinám 19. a 20. století. Ve své zatím poslední knize (napsané společně s historikem Jakubem Štofánikem a vydané předloni nakladatelstvím Academia) *Víra a nevíra ve stínu továrních komínů. Náboženský život průmyslového dělnictva v českých zemích (1918 – 1938)* se zabývá proměnami náboženského života dělnictva na příkladu čtyř průmyslových měst – Ostravy, Zlína, Kladna a Jablonce nad Nisou. Posledně jmenovanému městu autor věnoval také letošní přednášku v jablonecké knihovně *Jablonec jako trh víry a brána náboženských kultur*. Právě na ni jsme zaměřili rozhovor pro Světlik.

Proč považujete předválečný Jablonec za „trh víry a bránu náboženských kultur“?

Nejen předválečný, ale i meziválečný Jablonec nad Nisou byl významnou destinací v českých zemích, kde zapouštěly vůbec poprvé své kořeny různé náboženské společnosti a jejich kultury. Adventisté sedmého dne, Armáda spásy, německá Jednota bratrská či synkretické hnutí Mazdaznan začínaly působit mezi obyvatelstvem a na obyvatelstvo českých zemí právě v Jablonci. Proto bych město opravdu označil za bránu nových církví a sekt působících přinejmenším v první polovině 20. století v našich končinách.

Prostředí náboženských společností v této době, a zvláště mezi světovými válkami, bylo v českých zemích obecně velmi konkurenční. Důležitou roli v tomto konkurenčním zápasu hrála média, sociální politika a pastorační strategie, které se velmi blížily marketingovým

strategiím. V Jablonci plném soutěživosti, konkurence a hladu po všem módním a trendovém tak náboženské společnosti vstupovaly do tržního prostředí prodchnutého marketingovou atmosférou.

Mohl byste nastínit třeba na konkrétních příkladech, jak ony „marketingové“ strategie vypadaly?

Přestupové a výstupové hnutí z počátku 20. let, během něhož statisíce osob opustily dosavadní náboženské společnosti, velmi pozměnilo konfesní mapu českých zemí. O své nové příslušníky se ucházely především nové národní církve českého, německého i polského jazyka. Úspěch v kampaních jim měl zaručit akcent přinejmenším na dvě témata – sociální otázku a pastorační strategie. Všechny náboženské společnosti se předháněly a usilovaly o co nejpřesvědčivější program na poli sociálního působení a péče, primárně o vlastní věřící. Školství

různých stupňů, sociální zařízení a spolky toho byly dokladem. Obdobně tomu bylo i na poli pastorage. Důraz na nová média, vizuální působivost nebo propojení náboženské praxe se sportovními a volnočasovými aktivitami byly cestou, jak oslovit nové i stávající příslušníky náboženských společností. A také možnosti, jak se vymezit vůči konkurenčním náboženským společnostem.

Jablonec se pyšní kostelem secesním, dále funkcionalisticko-expresionistickým... Patřilo i budování moderních a výjimečných sakrálních staveb mezi projevy onoho konkurenčního zápasu mezi církvemi?

Výstavba nových kostelů byla patrně nejviditelnějším projevem konkurenčního boje či zápasu, o němž hovořím. Jablonec je v mnoha ohledech výjimečným městem. Ale podobně byly v krátké době

jednoho či dvou desetiletí stavěny kostely a modlitebny různých náboženských společností ve většině velkých měst v českých zemích. Moderní římskokatolické kostely či modlitebny církví českobratrské a československé byly stavěny po celém území dnešní České republiky. Meziválečné období bylo zlatým věkem sakrální architektury. S kostely bylo většinou investováno i do nutné infrastruktury – do nových farních a spolkových budov, tělocvičen nebo škol.

Vaše přednáška se věnovala především křesťanským církvím. Zabýval jste se i jabloneckými židy?

Můj výzkum byl primárně věnován pracujícím vrstvám průmyslového dělnictva, a to ve srovnávací perspektivě měst Jablonec, Kladno, Ostrava a Zlín. Právě proto jsem se židovské náboženské obci věnoval jen okrajově, židovští dělníci totiž tvořili

zlomek jak židovské populace, tak místního průmyslového dělnictva. Přesto byli jablonečtí židé ve výzkumu přítomni, například kontakty s menšími křesťanskými náboženskými obcemi, nebo jako zaujatí diváci křesťanských náboženských slavností.

Narážel jste při psaní svojí knihy také na další náboženství? V Jablonci coby kosmopolitním exportním městě žili i cizinci včetně Indů... Nemáte nějaké zprávy, jestli se ve městě v té době okrajově objevil třeba hinduismus nebo islám?

Velmi mě pobavila jedna příhoda z počátku dvacátých let, kdy se na římskokatolický děkanský úřad dostavil jistý Ind s žádostí o křest a církevní sňatek. Vše mělo proběhnout inkognito, poněvadž mu podle jeho slov v jeho domovině hrozila smrt, protože byl již jednou ženat s indickou manželkou. Na mě nepůsobila jeho vyjádření bůhvíjak věrohodně, neznamená to však, že tomu tak nebylo. Každopádně jeho přítomnost jen dokládá globální dopady jabloneckého trhu sklem a bižuterií, který se orientoval i na zákazníky z jiných civilizačních

a náboženských okruhů, než byly ty euroamerické. Vegetariánská jídelna nebo hnutí Mazdaznan jsou jen dalšími příklady působení dálněvýchodních proudů v jabloneckém prostředí.

Mohl byste na závěr ještě přiblížit právě jablonecké hnutí Mazdaznan?

Mazdaznan bylo synkretické a ezotrické hnutí, které vzešlo z podhoubí živého zájmem o antroposofii, spiritismus nebo Nietzscheho filozofii a nietzschovský kult Zarathustry. V Jablonci zakotvilo v první polovině dvacátých let, ani ne deset let poté, co bylo hnutí v USA povoláno k životu Ernstem Otto Haenischem. Hnutí spojovalo křesťanskou gnózi s dálněvýchodními naukami, bylo nakloněno vegetariánství a rozhodně si nezaдалo s nacismem, proti němuž ve třicátých letech vystupovalo. Domácí encyklopedie hovoří o místních organizacích v Praze a Klatovech, na tu jabloneckou se v odborné literatuře nějak pozapomnělo. Rychlost, s jakou se ovšem hnutí dostalo ze zámorí do Jablonce, jen dokládá skutečnost, že v Jablonci zkrátka drželi prst na tepu doby. A to rozhodně i na duchovním tepu doby.

Obyčejné potíže romanopisců

Venku je už teplo a úplně na všem lpí nánosy žlutozeleného pylu. Ve městě probíhá Anifilm i terarijní trhy, v galeriích se to hemží výstavami, v divadle se nejen zkouší, ale také hraje, kina promítají, v klubech rezonuje hudba, v knihovně se představuje *Google poezie*, u Fryče se beseduje, v Kateřinkách se instaluje světelné *Post coitum* Jiřího Davida a ve světové premiéře zní výtvarníkem

čtené vlastní verše. Lidé se baví, veselí, odhodili respirátory i starosti a zas jdou do všeho naplno. Za humny se sice nelítočně válčí, ale u nás jako by skutečně opět probíhalo cosi ve smyslu *roaring twenties*. Něco je za námi, něco je před námi.

Kdybych měl v této obskurní a na turbulence bohaté době čas na psaní románu, byl by o ničem, obsahoval by velké množství mediálního smogu, lží a planých floskulí. Sdělení v něm poskrovnu uvedená by byla často protichůdná nebo toxická. Hlavní hrdina by samozřejmě scházel, tak jako, byť nepatrná, dějová konstrukce a pro čtenáře by těch několik set stránek bylo čiré utrpení. Mohl by začínat například takto:

Se sebedisciplínou piju. Na Starým, v Labáku, ve Výčepu, ale nejvíc U Jelena. Před půlnocí se pak pravidelně vracím skrz město v polospánku. Noc voní po guláši. Na široké křižovatce kousek od mého pronájmu nejdu po přechodu, ale napříč. V hlavě si připravuju útočnou řeč pro případného řidiče auta, kterému bych zkrátil cestu. Vzápětí mnou však prostoupí otázka, jestli už bude konečně ticho, až nebudou stromy. Doma si většinou ještě otevřu plechovku piva a civím na YouTube na povrchní videa. Třeba na kanál doktora Doláka, který vyřvává: „Opíchej mě jako kaktus!“ Nebo jiné flusance do kouta. Nenávist je prohra. Proto se mám rád takový, jaký jsem. I svět přijímám v jeho přirozenosti, přestože je stažený jako králík. Jestliže bych toho nebyl schopen, musel bych z toho světa odejít na jiný. Jenomže možnosti kosmonautiky zatím nedosahují takové úrovně a sebevražda je nesystémové řešení. Takhle by měl uvažovat každý bílej heterosexuální chlap, ať jsme korektní. Chování jednotlivců je závislé na importu vzorců; bromadně vtloukaná svoboda, zatímco všude

*Jiří David, Post coitum
Liberec-Kateřinky 2022*

kolem bují deformace individua vedoucí až k jeho absolutnímu podrobení. Masově vyráběné exempláře životů determinovaných příběhem. Za vším je jen zvláštní historika, co se pak vypráví. Najednou mám tolik myšlenek, že si je ani nedokážu utřídit, zanalyzovat, rozklíčovat, natož zapsat třeba na papír...

Zajímalo by vás, jak to dopadne. Mě taky. Proto ten román nikdy nenapišu.

Do třetice všeho dobrého aneb Anifilm 2022

V Liberci se již potřetí konal Mezinárodní festival animovaných filmů Anifilm. Tentokrát již naštěstí bez veškerých omezení vyplývajících z protiepidemických opatření a na atmosféře i diváckém zájmu to bylo znát. Sály letos praskaly ve švech a na mnohé atraktivní projekce se nebylo možné bez předchozí rezervace vstupenky dostat.

Tématem letošního ročníku byl sice humor v animaci, ale mnohé soutěžní celovečerní filmy zpracovávaly spíše neradostná aktuální témata (*Přes hranici, Moje slunce Mad* nebo *Kde je Anne Franková?*).

Krom celovečerních filmů, kterých soutěžilo celkem jedenáct, se o přízeň porotců ucházely také krátké animované filmy, abstraktní animace, videoklipy, ale i počítačové hry a VR filmy.

Doprovodné výstavy bohužel nebyly tak zajímavé jako loni, ovšem hudební doprovodný program měl opět výbornou dramaturgii a libereckému publiku zpestřily večery například alternativní *Kalle*, atmosférické skladby zpěvačky *Never Sol* nebo duo *Dva* známé mimo jiné spoluprací s herním studiem Amanita Design.

V porotě festivalu zasedl v letošním roce americký nezávislý filmař Pill Plympton, jehož dva krátké animované filmy byly nominovány na Oscara. V programu mu byl vyhrazen jeden z večerů, kdy byly představeny některé z jeho snímků a kde v rámci masterclass přiblížil publiku svou tvorbu a světil se, že velkorysou nabídkou od studia Disney se rozhodl odmítnout, protože by ho nebavilo kreslit tancující medvědy a filmy si chce dělat po svém.

V soutěži krátkých filmů slavil úspěch žánr animovaných dokumentů, cenu za nejlepší studentský film si odnesl osobní a výtvarně originální český snímek režisérky Diany Cam Van Nguyen *Milý tatí* o narušených rodinných vazbách, cenu za krátký film anidok získal snímek polské režisérky Joanny Kozuch *Bylo jednou jedno moře...* pojednávající o vysychajícím Aralském jezeře.

V soutěži celovečerních filmů pro dospělé porotu nejvíce zaujal snímek izraelského tvůrce Ari Folmana *Kde je Anne Franková?*, citlivě a nápaditě zpracovávající téma holocaustu a uprchlictví. Dobrou zprávou je, že tento film zamířil do kinodistribuce a má jej tedy možnost vidět i jiné než festivalové publikum.

Nejlepším celovečerním snímkem pro děti se stala *Belle* japonského režiséra Mamoru Hosady, spektakulární variace příběhu krásky a zvířete zamýšlející se nad fenoménem existence jedince ve virtuálním prostoru.

Diváckou cenu Libereckého kraje si odvezli režiséri tajemného japonského fil-

mu natočeného podle populární mangy *Dívka ze země Venku*.

Kvalita uváděných snímků i věhlas některých členů poroty dokazuje, že festival si dokázal v mezinárodním měřítku vydobýt značnou prestiž, a nezbývá než doufat, že se jeho vysoce nastavenou laťku podaří udržet i v budoucnu.

SVĚTonázory

Martin Trdla

Fotografie, které nezůstaly netečné

Že existují situace, ke kterým by se měl plnokrevný umělec postavit angažovaně a nevypínat před nimi uši, oči ani ústa, dokazují dvě z nedávných akcí Liberecké školy fotografie (LŠF). První z nich tematizovala uprchlickou krizi spojenou s válečným konfliktem na Ukrajině. Druhá se zase obracela za dobou covidovou.

Na konci března se studenti třetího ročníku LŠF ptali, kdo jsou vlastně lidé, kteří prchli z válkou zmítané Ukrajiny a našli azyl v Liberci. Odpovědi hledali prostřednictvím série portrétů běženců z prvních migračních vln.

Nechtěli však pouze zachytit tváře postižených tragickým osudem, ale objevili i další rozměr. Portrétovaní dostali do ruky kartičky v barvách ukrajinské vlajky a fix. Mohli si vybrat žlutý, nebo modrý papír a na něm svobodně vyjádřit svůj pocit. „Nepoložili jsme jim předem žádnou otázku, nikam jsme je nechtěli tlačit, nic neprocházelo cenzurou. Třeba děti namalovaly na kartičku obrázek. Někdy se nad papírem sešlo více lidí. Například dítě napovídalo mamince, co má napsat nebo nakreslit,“ vysvětlil Julius Jankovič, student Liberecké školy

Mezi námi – autor Martin Trdla

fotografie a jeden z účastníků projektu nazvaného *Mezi námi*.

Výsledek? Například malá holčička drží kartičku s obrázkem tanku, na jiném papíru je napsáno: „Mír celého světa začíná mírem na Ukrajině.“ Někde je jen poděkování Čechům za podporu.

Mezi námi – autor Julius Jankovič

Akce se podle Jankoviče zrodila takřka přes noc. „Nakontaktovali jsme se na určité lidi, kteří měli informace, kde jsou běženci ubytováni. Čerpali jsme i informace z tisku,“ dodal fotograf.

Jeho kolegyně ze školy Alena Čechová řekla, že fotografovaní byli velice vstřícní. „Domlouvali jsme se rusky, polsky, anglicky, rukama, nohama. Zjistili jsme však, že v krizové situaci se člověk vždycky nějak domluví. Byli jsme velmi dobře přijati. Museli jsme však být opatrní a ohleduplní. Šli jsme přeci jen do nějakých bezpečných zón, do pokojíků, kam ti lidé přijeli, a najednou se mohli cítit trochu v bezpečí,“ doplnila Čechová. Portréty se pak staly součástí jednorázové výstavy před libereckou radnicí.

Dalším projektem reagujícím na celospolečenskou situaci byla expozice umístěná do Domu česko-německého porozumění v jabloneckých Rýnovicích. Dílo dvojice

fotografek Aleny Čechové a Anny Novákové s titulem *Bezpečná izolace* tady v průběhu dubna a začátkem května reflektovalo mimo jiné i téma světové pandemie nového typu koronaviru.

Projekt ovlivněný poetikou landartu čili krajinného umění vznikal v Boreckých skalách v Českém ráji. Autorky tehdy dočasně „izolovaly“ igelitovou fólií zdejší listnaté stromy a i jinak oddělovaly další prvky lesa; následně tuto uměleckou intervenci do krajiny zachytily v cyklu fotografií.

„Ten nápad vznikl loni v srpnu, kdy už se mohlo chodit ven a dokonce i cestovat mezi okresy, a nebyli jsme tedy už úplně izolováni,“ řekla na vernisáži Alena Čechová v narážce na nedávné proticovidové restriktce. „Rok, který tomu předcházela, jsme si kladly otázky, které jsou i dneska aktuální – kdy je dobré se izolovat, kdy a jakým způsobem bojovat za své bezpečí a bezpečí druhých, za svobodu. Bavily jsme se tenkrát o omezeních doby i pocitu svázanosti. Únik nám poskytovala Liberecká škola fotografie, kde jsme v té době obě působily.“

*Izolace – autorky Alena Čechová,
Anna Nováková*

Druhá autorka Anna Nováková dodala: „Zatoužily jsme vyzkoušet si landart a strávily jsme díky tomu krásný

den v Boreckých skalách. Z našeho výletu vznikla myšlenka o smyslu bezpečných izolací a ta se následně zhmotnila v této výstavě. Doufáme, že i divákům může

pomoci otevřít nový pohled a nové cesty do krajiny. Myslím, že to téma rezonuje v každém z nás, týká se našich osobních životů i současného geopolitického dění.“

SVĚTonázory

Miroslav Stuchlý

Třetí básnická sbírka Josefa Kučery

Josef Kučera: Hranostaj snídá dívku (Host, 2022)

Po debutové jazykově a metaforicky opulentní sbírce *Polykat peří* vydal básník Josef Kučera knihu *Nežádoucí účinky ticha*, ve které byl patrný příklon k civilnější poetice. Cestu za hledáním básnického hlasu završuje jeho třetí sbírka *Hranostaj snídá dívku*.

Navzdory hravému titulu nadobro opouští lyrické reflexe, kde účinku bylo dosahováno použitím neobvyklých spojení, nesnaží se ohromit čtenáře slovním

nijak snadné (*Řezal jsem do těch slov, / čtvrtil je, lámal, / obnažoval až na žlutý tuk / a ona byla čím dál lehčí*).

Přestože se i v předchozích sbírkách objevovaly přírodní motivy, většina básní byla situována do městského prostředí. V nové sbírce je krajina jedním z klíčových prvků, který může být hlavním tématem (*Když z javorů před domem opadá listí, / obnaží se všechna hnízda, / opuštěná a ztichlá srdce*), je skrze něj nazírána skutečnost nebo dává básni pointu (*setřeš sněh z bot / stíny stromů naslouchají*). Jako by v přírodě autor hledal ztišení a klid, které mu pomohou dosáhnout větší hloubky, jít až za slova, popsat prchavý okamžik a zachytit vzpomínku, / podat zprávu suchou a útlu / jako osikový list.

Ve své aktuální básnické sbírce Josef Kučera dokazuje nejen, že to s poezií myslí vážně, ale také, že patří k nejzajímavějším autorům své generace, jejichž tvorbu se vyplatí sledovat.

eskamotérstvím, pracuje spíše s prostšími výrazy a intenzivní zážitku z četby dosahuje jinými prostředky. Jak v některých verších naznačuje, dobrat se přesnosti výrazu a úspornosti nebylo mnohdy

Stéblo trávy není méně než denní dílo hvězd

Zahajovací text k výstavě obrazů Jiřího Kučery Stébła trávy v Zámecké galerii v Lomnici nad Popelkou. Výstava trvala od 9. dubna do 8. května.

Obrazy Jiřího Kučery nevycházejí vstříc chvátající době ani požadavkům trhu, neútočí na divákovu pozornost novátorstvím, prvoplánovou angažovaností, experimentem ani šokujícími náměty. Přesto – nebo spíše právě proto – by naší pozornosti neměly uniknout.

Jiří Kučera je poutník krajinou, někdy jako by kráčet ve šlépějích Walta Whitmana či Miloslava Nevrlého. S úžasem sleduje zázraky, jaké se odehrávají tam, kde končí lidská sídla, zázraky neustálého rozpadání a zanikání i stvoření nové krásy. V proměnlivosti přírody Jiří Kučera zachycuje to, co by

asi nejlépe odpovídalo lidské představě věčnosti. Vodní hladina, dřevokazné houby či tlející kmeny stromů poskytují malířů možnost zastavení, ztišení a usebrání.

Prostřednictvím obrazů Jiřího Kučery se ocitáme ve světě, kde nebudí automobilismus ani nekonečný hospodářský růst, ve světě, který všichni nosíme v sobě jaksi odpradáva, ve světě, který nás přežije, jestli se nám ho nepodaří zničit. Ne náhodou se lidé uprostřed lesů často cítí být součástí čehosi, co je přesahuje, a někteří mluví dokonce o pocitech blízkých náboženskému prožitku.

Možná nejvýstižněji zachytil tento přístup ke světu i k umělecké tvorbě zmíněný básník Walt Whitman ve sbírce *Stébła trávy*:

*Věřím, že stéblo trávy není méně než denní dílo hvězd,
A mravenec je stejně dokonalý a zrnko písku jako vajíčko střízlíka,
A rosníčka je mistrovským dílem všemohoucnosti,
A všední ostružina byla by ozdobou nebeských síní,
A nejtěplejší sval mé ruky se vysměje každému soustrojí,
A kráva žvýkající se skloněnou hlavou předčí každou sochu,
A myš je zázrak dost veliký, aby zamrazilo sextiliony nevěřících.*

(Ne)naplněné sny Heinricha Schwana

Hudba a literatura – spojení, které po celý život provázelo Heinricha Schwana, našeho dalšího „jabloneckého světáka“. Jeho jméno bylo v meziválečném Jablonci skloňováno ve všech pádech, dnes už je bohužel téměř zapomenuto. Letošní stopadesáté výročí jeho narození je však dobrým důvodem, proč si tuto osobnost připomenout.

Narodil se 6. září 1872 do rodiny jabloneckého pekaře Antona Schwana. Základní školu vychodil v rodném městě, reálku v Liberci, poté vystudoval učitelský ústav v Trutnově. Praxi absolvoval jako pomocný učitel v Rochlici u Liberce a v Potočné (dnes část Desné v Jizerských horách). V rodném Jablonci působil na

školách v Sokolí a Pivovarské ulici, jako řídící učitel nakonec zakotvil ve chlapecké obecné a měšťanské škole ve Školní ulici. V roce 1933 odešel do penze.

*Kromě
povolání zabírala
veškerý jeho volný
čas hudba.*

Byl známý jako nadaný a velmi aktivní muzikant, který se snažil svoje hudební vzdělání neustále zdokonalovat a rozšiřovat. Svoje znalosti pak předával svým žákům. Soukromě vyučoval hudbu, na jabloneckém gymnáziu učil zpěv. Hrál na klavír, varhany a housle. Přesto zůstalo jeho nesplněným snem místo pedagoga na některé z vyšších škol. Snad jistým zadostiučiněním pro něho mohla být možnost účastnit se kulturního dění v regionu. Často uváděl hudební představení, sám koncertoval nebo hudebně doprovázel jiné interprety. V letech 1907–9 vedl *Německé pěvecké sdružení Gablonz*, stál u zrodu místního *Spolku přátel hudby*. Za svůj život složil přibližně sto dvacet

hudebních děl. Patřily k nim zejména klavírní skladby a písně. Často šlo o zhudebněné básně, které si sám psal.

O jeho kvalitách mluví i to, že výhradně jeho tvorbě byly věnovány dvě mimořádné kulturní akce – *Ranní slavnost*, uvedená 31. března 1930 v koncertní síni budovy jabloneckého okresního zastupitelství (dnešní ZUŠ v Podhorské ulici), a *102. hudební večer*, konaný 20. září 1932. Schwan při nich osobně doprovázel přítomné pěvkyně hrou na klavír. Bez zajímavosti není ani to, že jeho klavírní skladbu *Tanz um den Brunnen* (*Tanec okolo studny*) vysílal pražský rozhlas.

*Opomenout
nesmíme ani jeho
literární tvorbu.
I ta hrála v jeho
životě neméně
významnou roli.*

Místní nakladatelství vydávala v letech 1922–1932 jeho básnická a prozaická díla. Mezi čtenáře se tak dostalo několik jeho básnických sbírek, rýmovaných historek a krátkých povídek, z nichž část napsal v jabloneckém nářečí pairisch. Knížky *Gedichte (Básně)*, *Aus Lebenstriften zu Todesmauern* (*Z luhů života ke stěnám smrti*), *Klänge (Zvuky)*, *Heitere Geschichten um den Semanuswald* (*Veselé příběhy o Semanuswaldu*) či *Glossen und Reimschnurren* (*Glosy a rýmované žerty*) tenkrát určitě obohatily nejednu zdejší domácnost. Bohužel rodinná tragédie – nečekaná smrt osmnáctiletého syna Hermanna, který

v roce 1925 podlehl krátké zákeřné nemoci – se nadlouho projevila v pochmurném ladění jeho díla.

Schwanovi bydleli v Jablonci na různých adresách. Nejdříve to bylo v dnešní Novoveské ulici, poté v ulici 5. května, od roku 1920 se jim pak stal domovem dům v Podhorské ulici čp. 93. Brzy po skončení druhé světové války však přišli téměř o veškerý majetek a byli vysídleni do Německa. Ačkoliv Schwan na jedno oko oslepl, snažil se dál pokračovat ve své literární a skladatelské práci.

Je obdivuhodné, že dokončil tři romány – *Die Glaskugel* (*Skleněná koule*), *Der Schüler des Kantors Heidenreich* (*Zákantora Heidenreicha*) a *Auf wandernder Erde* (*Na putující Zemi*) a četná menší díla. K jejich vydání už ale nedošlo. Ve strojopisu tak zůstala například i sbírka básní a příběhů *Zur besseren Laune* (*Pro lepší náladu*). Námětem těchto jeho pozdních děl bylo vyhnání, rodina nebo vzpomínky na rodné město.

Svoje rukopisy předal na sklonku života Jizerskohorskému muzeu v Neugablonz. O jejich případné vydání už ale nestál, což si vymínil podmínkou, že tato díla mají sloužit jen archivním účelům a nesmějí být zveřejněna.

Heinrich Schwan se dožil úctyhodných jedenadevadesáti let. Zemřel dne 9. října 1963. Místo posledního odpočinku našel na hřbitově v Echzellu, kde o hrob pečovala Leuteltova společnost. Po třiceti letech byl hrob zrušen a později byla náhrobní deska přemístěna do Neugablonz, kde byla v červnu 1996 odhalena na místě zvaném Isergebirghain, tj. Jizerskohorský háj. Pamětní kámen s deskou zde připomíná tohoto jabloneckého rodáka dodnes.

O zápasení v divadelní improvizaci

Díky působení spolku Imjoy mají diváci Liberecka možnost celkem pravidelně navštěvovat improvizovaná divadelní představení. Velkou zábavou, která nevyklučuje umělecký zážitek, se může stát například zápas v divadelní improvizaci. To když Imjoy přizvou na místní divadelní prkna jiný tým.

foto: Jakub Šebek (trochufotim.cz)

Divadlo improvizace je disciplína stejně tradiční jako divadlo samo. V obecném měřítku tady prostě bylo vždycky. Jako integrální součást svého výrazu používá improvizaci Studio Ypsilon (více než půl století), v poslední době improvizaci zpopularizovalo živými streamy ostravské divadlo Mír, kdekdo zná televizní Partičku, někteří improvizáčnící one man (women) show Jaroslava Duška či Simony Babčákové.

To jsou ale jen střípky fenoménu divadelní improvizace v českých zemích. Exis-

tuje komunita poloprofesionálů a amatérů, kteří se sdružují ve spolcích, vzdělávají se na workshopech, pravidelně trénují a hojně hrají. Dále improvizaci do svých seminářů a terapií zařazují nejrůznější koučové a učitelé. S improvizací se můžete potkat v rámci firemního teambuildingu a při nejrůznějších aktivitách osobního rozvoje.

Divadelní spolky přirozeně upřednostňují improvizaci jako druh uměleckého vyjádření. Chtějí hrát. Na rozdíl od činohry, kde se zkouší, improvizátoři trénují. Buď mají jednoho vůdčího trenéra, nebo

foto: Jakub Šebek (trochufotim.cz)

se v této roli střídají. Tři základní formy divadelního představení, které dnes spolky hrávají, jsou: imporshow, longforma a zápas.

Imporshow je poskládána z krátkých scén, tak zvaných kategorií. Důležitou roli v nich má konferenciér, který od diváků vybírá témata a vysvětluje pravidla jednotlivých výstupů.

Longforma je celovečerní představení – nejlépe v kamenném divadle. Hraje se jeden příběh, jednotliví hráči si drží své postavy. Může jít i o zcela volnou improvizaci, ale zpravidla bývá domluven nějaký rámec (samozřejmě nikdy nic z děje). Může jít o inspiraci popkulturou (Tarantino, Severská krimi), kde poetiku a atmosféru předlohy vytvářejí kostýmní detaily a typické žánrové prvky, nebo se děj odehrává celý v jednom prostředí (Motel), případně se rozvíjí jediné počáteční téma (Harold). Na začátku hráči většinou získají od diváků nějaký dárek v podobě inspirace pro postavy nebo název představení.

A konečně zápas, nejpodivnější forma divadelní improvizace. První se konal v roce 1977, když si dva divadelní experimentátoři z Montrealu chtěli udělat legraci z přeháněného hokejového fandovství. Představení bylo inovativní i v přístupu k divákům – nechť jsou arbitrem, rozhodují, co se bude hrát a kdo zvítězí. Během 80. a 90. let se formát rozšířil z Kanady do Evropy, zejména do frankofonních zemí, a v roce 2000 se dostal díky improvizátorce Michaelé Puchalkové k nám. Vznikla Česká improvizací liga a zápasy se pořádají dodnes.

Také zápasem provází konferenciér, který vysvětluje pravidla jednotlivých kategorií. Soupeřící týmy mají většinou 3 nebo 4 hráče a konečně je tu trojice rozhodčích. Hlavní rozhodčí řídí celý zápas, na píšťalku píská začátky a konce výstupů a fouknutím na kazoo upozorňuje na fauly. Pomocní rozhodčí sčítají po každé hře hlasy diváků a upravují skóre.

Hráči z obou týmů hrají společně, kooperují, nicméně diváci posléze hlasují,

kdo se jim líbil více. Kdo je rozesmál, dojal, kdo lépe tančil, rýmoval či zpíval (nejen pro zpívané kategorie je po celou dobu zápasu přítomen hudebník, jehož produkce je rovněž improvizací).

Inspirace hokejem zůstává, ale především jde o strukturovanou divadelní show, kdy spolu mohou hrát i lidé, kteří se vidí poprvé v životě. Záleží na týmech, jak velkou stylizaci a divadelnost – opravu – jakou „sportovnost“ zvolí. Jsou běžné barevné dresy týmů a pruhované dresy rozhodčích. Samozřejmě se pískají fauly – přechislení, užití klišé, šaškování, nepřehlednost a mnohé jiné. Diváci mohou házet míčky (papuče, smotané ponožky)

na rozhodčího, pokud se jim nelíbí jeho verdikt. Pražský tým Poločas nápadu dokonce zařadil do svých zápasů tzv. elektronickou tužku, kdy expert v rámci přestávky vysvětluje pozici taktiku týmů.

Atmosféra divadelního zápasu je jedinečná, ani z poloviny ji nelze přenést videozáznamem. Nemá cenu hledat ukázky na internetu, je lepší na nějaký zápas zajít. Konají se téměř v každém krajském městě. Jako diváci se můžete celkem bezbolestně spolupodílet. Stačí hlasovat a napsat nějaké téma do osudí. Když pak vidíte divadelní výstup podle svého nápadu, bývá to příjemný pocit. A legrace. Ba sranda.

Banda svérázných existencí

Na Literární klub jsem se poprvé dostala roku 2004. Byla jsem klasickým prototypem holky, co si nevěděla rady se školou, prvními láskami, vlastní postavou a spoustou pocitů, co jen taková „patnáctka“ může mít. Lidí, co tam chodili, mě fascinovali. Někdo prozkoumával temná zákoutí vlastní duše, jiný podnikal výlety do fantazie a další byl tichým pozorovatelem světa kolem nás. Dohromady to byl gejzír inspirace, z něhož jsem čerpala sílu procházet školním trávicím traktem i celým dospíváním. Měla jsem pocit, že konečně někam patřím a těšila jsem se na druhé úterky v měsíci, často zakončené v nějakém podniku nebo na terase.

Co se ti na tom jako nelíbí?

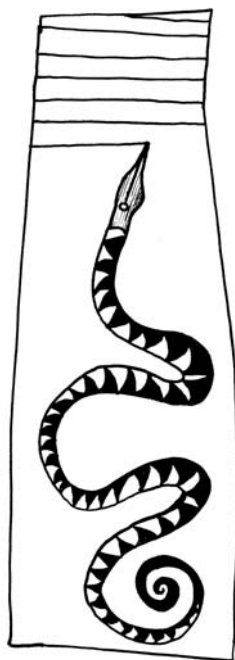
Kritiku nemá rád nikdo a ustát negativní ohlasy na vlastní tvorbu není jen tak. Obzvlášť pokud jste právě obrátili vlastní duši naruby a někdo poznamená, že se mu to „prostě nelíbí“. Na klubu ale píšou všichni a studenou sprchu schytá občas každý.

Takže tu vládne solidarita. Však i sami lektori pocházejí z řad spisovatelů a bývalých členů. Sami tápali a mají za sebou různá období a tvůrčí krize. Nejsou tu, aby soudili, ale aby pomohli autorům vychytat dílčí nedostatky a vypilovat vlastní styl. Na maraton taky nenatrénujete za odpoledne a málo, která prvotina se stane bestsellerem...

Je Literární klub i pro tebe?

Původně byl sice založen oddělením KVKLI pro děti a mládež, ale horní věková hranice neexistuje. Části členů je už hluboko přes dvacet (nebo dokonce přes třicet). Sestava se postupně proměňuje. Spousta lidí časem přestane psát, protože má v hlavě jiné věci – studium, práci, rodinu, složenky... Na člověka taky

může padnout pocit, že už bylo všechno napsáno tisíckrát (a líp). Pro někoho je psaní jen krátkou epizodou, pro jiného je to láska na celý život. Takže pokud tvoříte a máte chuť své texty probrat s partou podobně naladěných lidí, jste vítáni bez ohledu na datum v občance.

A kdo že do toho šfouará?

Literární klub založily koncem 90. let Dagmar Helšusová a Jana Pavlíková. Původní lektorské trio tvořili spisovatelé Ludvík Středa (1928–2006), Jiří Janáček (*1927) a psycholog Vladimír Píša (*1959). Později se v této roli vystříдалa řada dalších (někteří původně chodili na klub i jako řadoví členové), například básník a germanista Pavel Novotný (*1976), básník a knihovník Marek Sekyra (*1974), z ještě mladších tu působil písničkář a učitel Lukáš Trněný (*1988). V současné době vede klub vysokoškolský pedagog a psycholog Oto Dymokurský (*1981).

Z některých účastníků se fakt stali spisovatelé...

Pavel Novotný (*1976):

- *Mraky* (2010)
- *Havarijní řád* (2013)
- *Tramvestie* (2016)
- *Dědek* (2020)
- *Zápisky z garsonky* (2020), atd.

Kristýna Srovnalová (roz. Bělecká, *1982):

- *Mezery v monologu* (2005)
- *Lovci sexu, sběrači lásek* (2019)

Iva Jakimiv (roz. Dvořáková, *1984):

- *Noc na denním pořádku* (2006)
- *Zapálit oheň v letním dni* (2017)

Štěpán Kučera (*1985):

- *Tajná kronika Rychlých šípů a jiné příběhy* (2006)
- *Jidáš byl ufon a jiné příběhy* (2016)
- *Projekt Gilgames* (2019)
- *Největší lekce dona Quijota* (2021)

Ondřej Jerman (*1988):

- *Tratislov* (2009)
- *Pásmo Alfa* (2020)

Dominika Petrová: Nathaniel

Úryvek je z povídky Nathaniel, kde nechybí napětí, humor ani trocha nadpřirozena. Stěhování je samo o sobě dobrodružný zážitek, co když má ale váš nový spolubydlící ne-tradiční koníček? Koníček, co zavání smrtí...

Moony přešel k jídelnímu stolu a pokynul směrem k židli. Bez váhání jsem toho využil.

„Takže, budoucí spolubydlící, hm?“ opřel se o linku. „Když už jsme u toho, tak teda čaj, kafe, vodu?“

„Kafe,“ opáčil jsem. „Ano, měl bych zájem.“

„Když vás neodradila cesta sem, tak asi určitě,“ rozesmál se a postavil konvici na plotnu. „Ale tenhle barák na tom není zas tak zle. Zdědil jsem nějaký peníze, dal jsem to tu do kupy a záchod na zahradě už je prakticky jen na ozdobu. To je ale taky důvod, proč hledám spolubydlícího. Jsem švorc.“

„Prima,“ špitl jsem.

„Takže výše nájmu vám vyhovuje? Avizoval jsem, že budu chtít tři nájmy dopředu.“

„Jasně, s nájmem nebude problém. Něco jsem našetřil.“

„Tak mi o sobě něco povězte,“ přelil horkou vodu do překapávače. „Čím se živíte a tak.“

„No... tak různě,“ zčervenál jsem.

„Jasně,“ rozesmál se.

„Ale já nejsem vybíravý... určitě něco obratem najdu.“

„No, to mi může být vlastně fuk,“ položil hrnky s kávou na stůl a posadil se. „Teď ale k těm důležitějším věcem... Nemáte nějaké předsudky?“

„Předsudky?“ nechápal jsem.

„Jste katolík? Protestant?“

„Nikdy jsem nebyl moc věřící,“ pousmál jsem se.

„Jste... zaujatý vůči některým skupinám obyvatelstva? Třeba Irům?“

„Ne.“

„Spiritistům? Okultistům? Vědmám?“

„Ne, nemám žádné předsudky,“ odsekl jsem.

„A byl byste ochotný mi to podepsat?“

„Podepsat?“ nechápal jsem. Podsunul mi papír s perem. Stálo na něm: *Já, níže podepsaný, prohlašuji, že nejsem nijak zaujatý, ba že jsem tolerantní, a pokud bych přece takový nebyl a něco v této domácnosti by nebylo v souladu s mým přesvědčením, prohlašuji, že to buď strpím anebo se vystěhuji, ale za žádných okolností nebudu trvat na tom, aby se poměry změnily.* Zůstal jsem na to tupě zírat. Moony napjatě hypnotizoval svůj hrnek s kávou a bezmyšlenkovitě v něm jezdil lžičkou sem a tam.

„To myslíte vážně?“

Dominika Petrová, 26 let. Vystudovala obor Evropská studia se zaměřením na evropské právo na Univerzitě Palackého v Olomouci a na Paris Lodron Univerisität v Salzburgu. Pracuje na Státní energetické inspekci jako odborný rada pro

ochranu osobních údajů. Už 10 let navštěvuje Literární klub při KVK v Liberci. Ráda čte dobrodružné knížky, fantasy, ale nebrání se ani historickým románům a životopisným knihám (obzvlášť pokud jsou o The Beatles).

SVĚT krásné literatury

Petra Kousková

Petra Kousková: Čarovná

ukázka z chystaného románu začínající frýdlantské autorky

Po válce se do opuštěného českého pohraničí stěhovalo mnoho rodin ze Slovenska. Někteří šli za vizí nového života, jiní neměli na výběr. Za několik desítek let se na stejné místo přestěhovala mladá začínající učitelka Amálie. Brzo ale zjistila, že její představy jsou zcela odlišné od reality. Její třídu tvoří z půlky romské děti a ona musí zprvu bojovat s vlastními zažitými předsudky. Shodou okolností objeví krásný příběh svojí bytné, který zapíše. A přesně o tom je tato kniha. O jedné malé romské dívce, která zažila dobré i zlé, našla si přátele i lásku, ale hlavně, vždycky zůstala svá.

„Martine, je hrozná tma, možná se mi to zdá, ale nevidím most.“

„Já taky ne, ještě to neskončilo. Musíme výš. Pojd.“

Ve chvíli, kdy ji vzal za ruku, se ozvala hrozná rána. Celé se to odehrálo strašně rychle, Martin však vnímal každý detail. Viděl změnu výrazu tváře své kamarádky, současně cítil déšť i svoje odřená kolena. Těžko se to popisuje, ale proběhlo to asi takhle: Martin se otočil na Katku, něco jí povídal, když mu poslední slova hrůzou strnula v krku. Nebo je přehlušila padající část náspu, kdo ví. Zrovna držel dívku za ruku, když uviděl sesouvající se masu hlíny pod nimi. Zatímco ona se propadala spolu s ní, on v tu chvíli stál na betonových prazcích, které se ani nehuly. Strach z blízkosti smrti způsobil, že úplně ztuhl. Celým tělem mu projela křeč a měl pocit, že se mu zastavilo srdce. Chtěl zakřičet, ale nemohl. Viděl jenom dívčiny tmavé oči mizející spolu s hlínou. Držel ji. Držel a nepustil. Její tělo propadající se do pekla ho stáhlo na kraj kolejiště; jednou rukou a nohama je objal. Jako když se houpali na tyči v hodinách tělocviku. Všechno kolem se třásl o vlnilo, neviděl nic, zavřel oči a jenom se držel. A doufal. Po pár vteřinách houpání skončilo.

Ještěže se nedíval. Spatřil by, že se pod nimi zřítilo tak veliké množství hlíny, že by klidně zaplnilo dvoupatrový dům. Voda se rozevřela a s mohutným řevem pohltila, co si ukrojila. Zapěnila a valila se dál. Co by se teprve stalo se dvěma drobnými,

křehkými dětmi? Bojovala o ně, ale protože už na ně nemohla, obrátila svoji nenávist k domku, který stál zhruba sto metrů po proudu. V tuhle chvíli sahala až do druhého patra, ale to jí nestačilo. Rozevřela se a v touze ničít vyvalila nabranou hlínu a celý dům pokryla bahnem a blátem.

Nic z toho ale děti neviděly. Katka sotva dýchala, vlastně se ani nedržela chlapcovy ruky. Jen tam tak visela, ale on ji svíral pevně. Nepustil by ji za nic na světě.

„Katko, prober se, otevři oči. Dělej, no tak.“

Poslechla a s hrůzou se podívala kolem dokola. Chvilí trvalo, než jí došlo, co se stalo.

„Koukni na mě. Hned!“

Křičel na ni, co mu síly stačily. Déšť pořád neustával, tma přikryla celé okolí. Jestli se chtějí z téhle šlamastyky dostat, musí mu pomoci.

„Já tě rozhoupu a zkusím tě vyhodit nahoru, ty se ale musíš chytnout. Rozumíš mi?“ Znovu křičel. Nebyl si jistý, že ho vnímá. Nevěděl, jestli bude spolupracovat. Najednou se ale jeho ruky chytla i její druhá drobná ručka a ona k němu vzhledla.

„Výborně, jsi zpátky. Tak jdeme na to.“ Začal s ní houpat, co mohl. Po pár pokusech si byl jistý, že to dokážou. Ještě jednou. Zařval na ni: „Ted!“ A pustil ji. Ona se vši silou chytla práčů. Chvilí jenom ležela a nehybala se. Rychle se k ní doplazil. Ještě kousek a budou na hlíně. Hrozivou díru nechali za sebou.

„Pojď ještě kousek výš, tam snad budeme v bezpečí. Musíme dál od řeky. A skákej po práčích,“ nařídil. Sám ukázal, jak na to. Ušli dobrého půl kilometru, než je strach opustil. Řeku už neviděli. Schovala se jim za zákrutem silnice. Před nimi se objevil jiný výhled. Spatřili rostoucí vlnu, jak se pomalu, ale jistě blíží k Raspenavě. Za několik okamžiků jim celá vesnice na pár minut zmizela pod vodou. Fascinovaně hleděli na tu zkázu.

Voda ale rychle ustupovala. Po chvíli se objevily špičky domů, druhé patro budov, voda se zastavila zhruba metr nad korytem a valila se novou cestou pryč.

„Martine, co budeme dělat?“

„Sedneme si a počkáme. Budou nás hledat, neboj.“

„Je mi zima,“ zašeptala. Opravdu, celá se třásla. Ale spíš za to mohly nervy než chlad. Posadili se na kraj kolejí a on ji objal. Už byl větší než ona. Opřela si mu hlavu o rameno a on ji hladil po zádech a ramenou. Pevně se k němu přitulila. Po celou dobu jí šeptal, ať se nebojí, že je někdo objeví. Jen co voda opadne, lidi vylezou a budou se dívat.

Našli je. Několik hodin po tragédii vyjela kolejka s panem Schmidem. Zatímco se lidi snažili zachránit svůj majetek, on se staral především o bezpečnost druhých. Podobnou tragédií za svůj život na železnici zažil několikrát. A věděl, že nejprve musí splnit svoji povinnost. Jel se podívat, co voda napáchala a jestli nepoškodila kolejce. Vlaky samozřejmě nejely, měl celou cestu jen pro sebe. Za druhým obloukem od cedule Raspenava našel dvě prokřehlé děti. Tiskly se k sobě v křečovitém objetí. Myslel si, že jsou mrtvé a že je přitáhl proud. Byly celé od bláta, pořezané a studené. Stežší je probral k životu. Naložil je a horem pádem je vezl do bezpečí nádraží.

Yelizaveta Romanovna, Kateřina Pallasová

Jubilejní, desátý díl této rubriky bude pověstnou výjimkou, jež stvrdí pravidlo. Rozepsaly se nám totiž básnířky, básníci v tomto díle absentují. Protentokrát se podíváme na poetické zuby Yelizavetě Romanovně a Kateřině Pallasové. Prvně uvedená pochází z Liberce, ale dá se označit za světoběžnici. V čase, kdy mi svěřovala své texty, připojila k nim doušku, že dva roky cestuje po Balkáně mezi Tureckem a Gruzii. Druhá žena, přetavující své emoce do veršů, pochází z Hradce Králové, ale již řadu let žije v Liberci, kde zakotvila ve sboru opery Divadla F. X. Šaldy. Romanovna je zástupkyní generace mileniálů, Pallasová je o pár generací starší.

Začnu Yelizavetou Romanovnou. Jejími texty jsem potěšen. V klidu nad nimi mohu hovořit o skutečné poezii. V básních psaných volným veršem rezonuje něco jako neukotvenost, pohyb, nespokojenost se statem quo, možná existenciální tíseň. Jako kdyby se básnička sama sebe ptala:

*„To už je ono,
nebo to teprve
přijde?“*

Autorka reflektuje také téma bolesti, někdy až bezvýchodnosti a předurčenosti života k umírání a vymírání. Cítím zde i jakýsi environmentální žal. Romanovny poetika je temná, tedy, lépe řečeno, temně nádherná. S neklidem uvnitř se vyrovnává verši bez zbytečně vzletných metafor či synekdoch, s občasnými trefnými přirovnáními. Snad jen sem tam bych texty trochu ohobloval od pár slov, která brání lepší srozumitelnosti.

Díky však za tuto poezii! Ze zásilky vyjímám tři texty.

Kateřina Pallasová má sice již za sebou vydání básnické sbírky a delší životní pouť, avšak její texty žel připomínají vyjádření trochu juvenilní. Jako kdybych četl verše někoho, kdo se v poezii teprve rozkoukává, činí na jejím poli první pokusy. Nemám nic proti přírodní lyrice (té je tu asi nejvíce) ani trochu naivnímu pohledu na svět, ale zde se to až přespříliš hemží výrazy z poetického bazaru. Nachází se tady vznosné, květnaté obraty tisíckrát použité, klišovitě. Nechybí andělé, ronění slz, zlatý šat ani ty nejbanálnější rýmy typu nebe/tebe, sen/den. Na druhou stranu si cením, že se autorka nezříká rýmu a rytmu a poměrně řemeslně dobře s nimi pracuje. Existují tu také pasáže, které vzdáleně připomínají cosi jako poezii doby českého národního obrození. Zde mi přijde, že je Pallasová poezii asi nejbližší. Z této polohy by se, tuším, dalo něco více „vytřískat“. Jen se nebát zkoušet dolovat vlastní

neotřelé příměry, vystoupit z pohodlí. Autorčiny dílo bych spíše označil za básničky než básně. Myslím, že by se hodily lépe k čtenáři dětskému než dospělému. Před ním by rozhodně uspěly více, stejně tak,

jako kdyby byly texty písňovými (český pop je přeplněn daleko hroznějšími obrazy). Pro ukázkou vybírám tři.

Desátí Světloňoši končí. Najdu další? Přistát mohou zde: trdla.martin@gmail.com

Yelizaveta Romanovna

.....

SUKHOTHAI

*Kolikrát už, jsem se v brzkých ránech
otíral o studené dlažby nádražních hal,
v podzemních kanálech jim tu plují oboupohlavní veselé ryby*

Později, unaven
koupil jsem si u řeky pár banánů na cestu
jako Gary Snyder ve Váránasi

tržní:

smažený albatros
nakládáný pelikán
štíří na špejli, rány –
jak stigmata Kristova

nasáklé houby, tapioky a sasanky
leechee i smradlavý durman
lepší stejně jako pot co
mi stejíká po
stehnech

zase spím v tvé posteli –
/poslední týden spím
každou noc v jiné/
voním po cigaretách z Mastiky
potím alkohol
mžourám tmou kamsi
a
už se ani nebojím

IV.

klopýtám škodovkou
v asfaltových výmolech
za Motolem

na Sídlišti Řepy,
jako pomníky
jako vždypřítomní celebranti betonu
tyčí se jako lingamy

paneláky
pestrobarevné
oddané
loajální

Kateřina Pallasová

PASTELKA Z DUHY

Z mých tajných snů
jeden mi daruješ,
snad pastelkou z duhy
oči mi maluješ,
v tůni hvězdné dotýkám se nebe,
však v srdci svém,
živote,
dotýkám se tebe.

SVÍTÁNÍ

Mlžný opar zlehka mizí,
svítá.
Rosa se třpytí
a rozlévá svou duhu moudrosti,
poset je jí celý svět,
tmu střídá den.

PROMĚNY

Probouzí se nový den
a na svět se směje,
všude kolem šňůrky perel,
sluníčko svou krásou hřeje.

Měkký mech mne opět vítá,
boží krásou rozkvétá,
stromů šum – i tráva mluví,
ptačí zpěv sem dolétá.

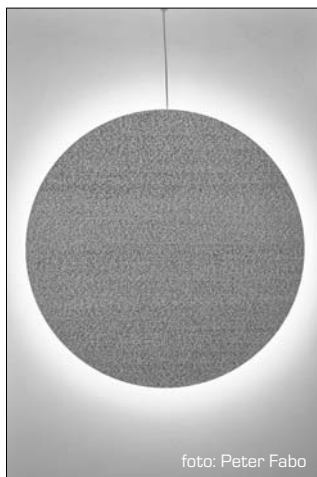
Potok bublá, víla tančí, vše tu žije v proměnách,
odraz hvězd i chlad ledu – umíme žít také tak?

Blanka : Kirchner

Nyní už si nevzpomenu, proč jsem tehdy v roce 2012 navštívil Experimentální studio v libereckých Lidových sadech. Na co mi však vzpomínka vytane okamžitě, kdykoli si tu dobu představím, je skromná výstava v předsáli. Na zdech tam viselo několik děl pro mne neznámé umělkyně, která s lehkostí a jakousi samozřejmostí kombinovala text a fotografie. Neotřelý a zdánlivě obyčejný koncept byl pohlcující. Chvilími jsem se při pronikání do interakcí mezi slovy a obrazy přistihl, jak si žárlivě vyčítám, proč jsem na tohle nepřišel sám. Tak jednoduše geniální ty malé objekty byly a přiznám se, že v tu chvíli se mi staly jedním z východisek, jak také lze uchopit a zvizualizovat text. Onou umělkyní byla liberecká rodačka Blanka Kirchner.

Od toho okamžiku ovšem urazila Blanka Kirchner dalekou cestu a dnes je z ní jedna z neoriginálnějších českých experimentátorek na poli práce (nejenom) s textem. Ostatně nedávno skončená výstava v Oblastní galerii s názvem *Dvojtečka* toho byla důkazem. V labyrintu chodeb bývalých lázní na návštěvníka čekala promyšlená série instalací, které samostatně představovaly určité umělecké ztvárnění, ale dohromady se vrstvíly, vzájemně překrývaly nebo doplňovaly přesně v intencích autorčiny tvorby. Drobným písmem ručně popsaná velkoformátová deska dala vzpomenout na Jiřího Koláře a jeho užití písma, respektive symbolu jako nositele výtvarného sdělení. V instalaci pojmenované *TEXT LAB* povstávalo hnutí Fluxus a minimalistický happening, kdy jsou do výstavy zapojeni sami její návštěvníci. Obdobně se hned v sousední místnosti stalo z neuspořádané veřejnosti společenstvo propojené datem 22. 2. 2022 a hodinou 22:22 tak, že každý, kdo chtěl, přispěl ve stanovený moment větou. V neónovém objektu-nápisu *NAROZENÍ:SMRT* se možná skrýval François

Morellet. Tyto historické kulturní vazby jsou pro Blanku Kirchner určitě důležité. Důležitější je však autenticita nahlédnutá skrze vlastní život – vlastní vnímání času

Blanka Kirchner,
Vrstvy událostí 2022

a s tím spojené všední poetiky a mikrovýpovědi. Autorčin vlas jako časová osa, banální obrazy a předměty ze soukromého

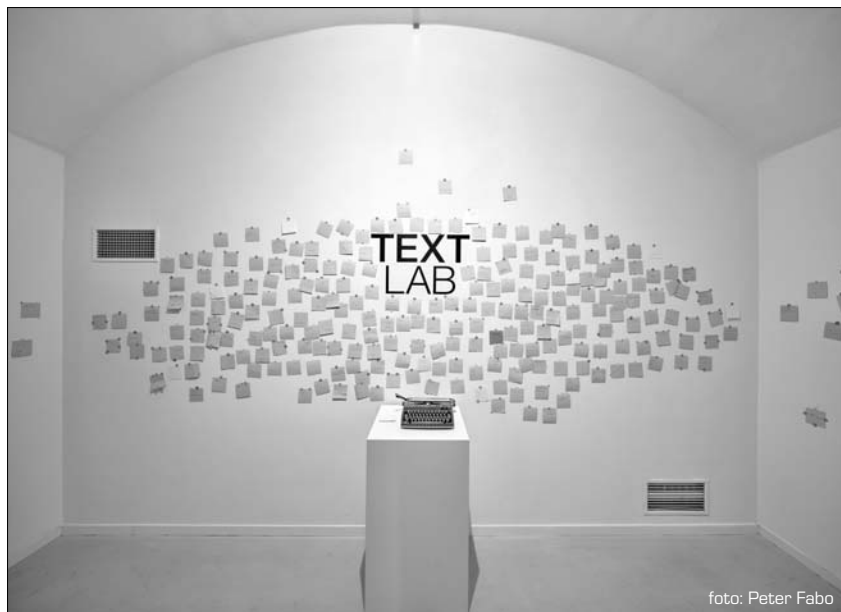

foto: Peter Fabo

Blanka Kirchner, Text Lab 2022

života či mozaiková sbírka tváří z amerických novinových nekrologů jsou stavební kameny, s nimiž Blanka Kirchner teprve vytváří magickou jednotu bez hranic, bez prostoru; osobní se mění ve veřejné, běžné se mění v umělecké.

Pro absolventku Fakulty umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, oboru Fotografie a digitální média, jejíž díla měli možnost vidět lidé od Prahy přes Berlín až po New York, je osobní zkušenost neodmyslitelná. Deníkové záznamy, příběhy, sedimenty událostí mají v její tvorbě to nejpřednější místo patrně již od raných let: „První tvůrčí nápady jsem zachycovala na černobílý film, fotografie jsem si zvětšovala a následně kolorovala anilinovými barvami.“ Z tohoto směru neuhybá, naopak jej dále prozkoumává a rozvíjí. V roce 2014

ve spolupráci se Zdenou Kolečkovou vydává knihu *Nikdo nikdy nepochopí, jaké to je, být někým jiným*, ve které analyzuje téma osobní výpovědi. V roce 2018 jí vychází kniha *Pět žen. Jedna věta denně*, kde si spolu se čtyřmi jinými ženami s tříletou odmlkou zapisuje dvakrát v půlročním období každý den jednu větu. Pojetí známé již z edice Revolver Revue tu dostává nový, ryze ženský rozměr. Dalo by se uvést, že kolektivní ženství se zhmotnilo prostřednictvím střípků z vlastního vnímání, z vlastních existencí a světů. Není zde rozdílu mezi subjektem a objektem. Konečně sama Blanka Kirchner působí stejnorodě i v privátní sféře, neodděluje Blanku ženu, matku, pedagožku od Blanky umělkyně, protože: „Inspirace přichází nečekaně a každá role obohací život o vrstvu navíc.“

Jiří Janáček

*7. 5. 1927 v Blatné

Český středoškolský a vysokoškolský učitel, literární a divadelní vědec, kritik, publicista a redaktor. Působil jako pedagog v Novém Boru, Šluknově, Varnsdorfu a Liberci, v šedesátých letech pracoval v Severočeském nakladatelství. Zabýval se dějinami českého a německého divadla v Liberci, věnoval se české literatuře 19. a 20. století, zejména spisovatelům spojeným s naším regionem. Od dětství byl aktivním skautem a později činovníkem Junáka. Spolupracoval s Literárním klubem při Krajské vědecké knihovně v Liberci. Dlouholetý člen Kruhu autorů Liberecka. V roce 2007 obdržel ocenění Pocta hejtmana Libereckého kraje.

ČTYŘKRÁT MĚSTSKÉ
DIVADLO LIBEREC
(Stadtheater Reichenberg)
1883–1938
Jiří Janáček

— 95 let —

Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK)

library@kvkli.cz

www.kvkli.cz

Liberecký autorský kruh (LAK)

e-mail: spoleklak@email.cz

<https://www.facebook.com/spolekLAK>

https://www.instagram.com/spolek_lak/

<https://www.youtube.com/channel/UCZ8PATEcVmQb7cwGjSIYVnw>

ISSN 1214 - 2751

Bibliothek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

*Vedle vrcholků krkonošských a jizerských objevila se v Čechách
Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června*

V zámku bylo práce a běhu o překot.

Pamatuji to jako dnes, ač od té doby uplynula třetina století.

*Blázniviny se rozsévají
Sem, knihomilče, knihu zvláštní ždáš-li mítí!*

Who's there? Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. Nothing is there.

Die Welt ist alles, was da ist.

A me, mamó, adarig džav, so me tuke adaj mukha.